

GÖTEBORGS
UNIVERSITET

STATSVETENSKAPLIGA INSTITUTIONEN

DEN MISSVISANDE OPINIONEN?

En studie om kunskapseffekter på åsikter om
politiska förslag

Simon Nygren Greus

Uppsats/Examensarbete:	15 HP
Program:	Statsvetarprogrammet
Nivå:	Grundnivå
Termin/år:	VT 2022
Handledare:	Henrik Ekengren Oscarsson/Elias Markstedt
Antal ord:	11 978

Sammanfattning

Hur skulle opinionen se ut om alla fick ett kunskapspiller som gjorde att de blev välinformerade om politik? Är den sanna folkviljan verkligen den som artikuleras av väljarna eller skulle kunnigare medborgare bilda andra åsikter? Uppsatsen bygger vidare på liknande studier som har jämfört hypotetiskt ”fullt informerade” preferenser med faktiska preferenser för att finna *kunskapseffekter*. Tidigare studier inom forskningsfältet om kunskapseffekter argumenterar emot en rad av forskare som menar att låga politiska kunskaper hos medborgarna inte är ett särskilt stort problem. Medan tidigare studier till stor del har fokuserat på kunskapseffekter på partival, undersöker denna uppsats kunskapseffekter på åsikter om politiska förslag. Studien görs på data från Valundersökningen 2018 och genom att använda ett kunskapsmått samt ett antal demografiska variabler prediceras sannolikheter för ”fullt informerade” åsikter. Syftet är att undersöka om och hur stora kunskapseffekter som existerar samt i vilka åsikter som dessa kunskapseffekter finns. Hypoteser formuleras och testas på både åsiktsdimensioner och enskilda förslag. Resultatet visar på många men små och ofta oväsentliga kunskapseffekter. De flesta hypoteser får stöd och pekar på att politisk kunskap leder till mer toleranta attityder. Politisk kunskap ökar sannolikheten för positiva åsikter om globalisering, en mjuk kriminalpolitik och jämställdhet. En svag men icke statistiskt signifikant kunskapseffekt upptäcks vad gäller positiva miljöattityder, medan varken vänster- eller högerförslag gynnas av att befolkningen har högre politisk kunskap.

Nyckelord: Kunskapseffekter, Politisk kunskap, Politiska förslag, Politiska åsikter

Innehållsförteckning

1. Inledning	4
2. Tidigare forskning och teori	5
2.1. Politisk kunskap.....	5
2.2. Informationsprocessande i stället för informationsnivåer	7
2.3. Litteraturen om kunskapseffekter	9
2.4. Politiska attityder och åsikter.....	11
3. Syfte och hypoteser	12
4. Metod och data	15
4.1. Kunskapsindex som oberoende variabel	16
4.2. Åsikter som beroende variabler.....	18
4.3. Interaktions- och kontrollvariabler	20
4.4. Regressionsanalys	22
5. Resultat	23
5.1. Resultat: Kunskapseffekter på åsiktsdimensioner	23
5.2. Resultat: Kunskapseffekter på enskilda förslag.....	29
5.3. Robusthetstest: Ytterligare variabler inkluderat i modellen	31
6. Diskussion	32
7. Referenser	36
8. Appendix.....	42
8.1. Appendix 1: Regressionstabell	42
8.2. Appendix 2: Kunskapseffekter på åsikter om politiska förslag (dikotomikodade)	43
8.3. Appendix 3: Kunskapseffekter på åsikter om politiska förslag (ordinalskalekodade).....	46
8.4. Appendix 4: Robusthetstest: Ideologi, geografisk hemvist och inkomst inkluderat i modellen	50

“...democracy becomes more responsive and responsible the more informed, and the more equitably informed, is its citizenry”

Delli Carpini, 2000, sid. 133

1. Inledning

Politisk kunskap hjälper väljarna att urskilja och artikulera deras intressen och åsikter samtidigt som det är ett normativt ideal som skapar bättre demokratiska medborgare (Delli Carpini & Keeter, 1996). Det finns trots det de som anser att låg kunskap bland väljare inte är något problem (bland annat Popkin, 1991; Lupia, 1994; Page & Shapiro, 1992). Väljare kan i stället ta informationsgenvägar för att komma fram till korrekta beslut (Lupia, 1994; Lau & Redlawsk, 2001). Sedan mitten av 1990-talet har dock ett forskningsfält vuxit fram som inte bara argumenterar för att politisk kunskap påverkar väljarbeteende; de visar också detta genom att skapa hypotetiskt ”fullt informerade” väljarkårer där skillnader (kunskapseffekter) mellan ursprungliga preferenser och ”fullt informerade” preferenser beräknas genom kontrafaktiska analyser (Bartels, 1996; Delli Carpini & Keeter, 1996; Althaus, 1998; Althaus, 2003; Oscarsson, 2007; Hansen, 2009; Bhatti, 2010; Weith, 2015; Ahlstrom-Vij, 2021).

Min uppsats kommer bygga vidare på teorin om kunskapseffekter för att försöka bringa mer klarhet i betydelsen av politisk kunskap för väljarnas åsikter. Tidigare forskning inom fältet fokuserar ofta på parti- och kandidatval som beroende variabel medan min studie fokuserar på åsikter om politiska förslag (i likhet med Delli Carpini och Keeter, 1996; Althaus, 1998 och 2003; Ahlstrom-Vij, 2021). Utifrån tidigare forskning görs ett antagande om att kunskapseffekter kommer upptäckas. Utöver att undersöka *om och hur stora kunskapseffekter som existerar* läggs därför även fokus på att undersöka *var dessa kunskapseffekter kan tänkas uppkomma*. Jag testar olika hypoteser gentemot åsiktsdimensioner och enskilda politiska förslag i en svensk kontext för att besvara dessa frågor och gräva djupare än att endast undersöka förekomsten av kunskapseffekter och dess storlek. Syftet är att undersöka i vilka frågor det finns en missvisande opinion, det vill säga personer som verkar ha en viss åsikt men givet mer kunskap skulle haft en annan åsikt (Althaus, 2003).

Resultatet uppvisar många små kunskapseffekter; i tre av fem åsiktsdimensioner upptäcks statistiskt signifikanta kunskapseffekter och i de flesta av de enskilda förslagen uppvisas en kunskapseffekt på mellan noll och tre procent som inte är statistiskt signifikanta. Tre av fem hypoteser får stöd; mer kunskap leder till mer toleranta attityder inom globalisering,

kriminalpolitik och jämställdhet. Vänster-högeråsikter och miljöattityder påverkas inte eller till liten del av politisk kunskap. Även om de flesta hypoteser får stöd i analysen är skillnaderna mellan den faktiska och den ”fullt informerade” opinionen ofta inte stor. De aggregerade frågorna tar, i en ”fullt informerad” befolkning, små steg mot mer toleranta attityder och i de enskilda frågorna syns icke statistiskt signifikanta skillnader i majoriteten av förslagen. Resultatet pekar således på att kunskapseffekter existerar även på åsikter om förslag i en svensk kontext, men de är inte särskilt stora vilket kan indikera på att kunskapseffekter inte existerar i så stor utsträckning i Sverige. Detta kan tolkas som att svenska väljare är duktiga på att använda sig av informationsgenvägar för att kompensera för sin brist på kunskap. Med det sagt bör inte kunskapen sättas åt sidan; en politiskt kunnig befolkningen är fortfarande något normativt viktigt att sträva efter.

2. Tidigare forskning och teori

I detta avsnitt kommer politisk kunskap som demokratiskt ideal och befolkningens kunskapsnivåer att behandlas, följt av kontroversen mellan de som anser att höga kunskapsnivåer inte är särskilt nödvändigt och de som anser att kunskap gör skillnad och då i form av kunskapseffekter. Till sist diskuteras den politiska kunskapens koppling till väljarnas åsikter.

2.1. Politisk kunskap

Det centrala begreppet för min uppsats är politisk kunskap och de flesta är överens om att detta är något eftersträvansvärt och centralt i en demokrati, ett demokratiskt ideal (Somin, 1998; Galston, 2001; Berelson, 1952; Delli Carpini, 2005). De politiska val som demokratiska medborgare gör bör vara avvägda och upplysta, alternativen behöver stötas och blötas för att man ska kunna komma fram till ens rätta preferenser (Johansson, et al., 2014). Kunskapen är väljarnas redskap att utkräva ansvar av sina representanter samt ta reda på nödvändig information om de alternativ som finns till buds (Oscarsson, 2006). Delli Carpini och Keeter (1996, sid. 269–272) lyfter sex anledningar till att politisk kunskap är både eftersträvansvärt och möjligt: *en informerad befolkning är inte irrationellt*. Det är långt ifrån omöjligt att uppnå det demokratiska idealet om en välinformerad befolkning. *Kunskapen är stabil över tid*. Den politiska kunskapen har varit stabil trots stora utmaningar under andra halvan av 1900-talet.

Kunskapsnivåerna har överlevt tider av förändringar som hotat befolkningens politiska kunskaper och intresse (här finns anledning att vara aningen pessimistisk då utbildningsnivån har ökat markant; varför har inte den politiska kunskapen följt den utvecklingen? Somin, 1998). *Människor är generalister*. Har man kunskap om ett politikområde; har man oftast också koll på andra områden. *Den politiska kunskapen mellan grupper är skev*. Detta gör att vissa grupper missgynnas och demokratin snedvrids (se även Lijphart, 1997 och Gallego, 2007). Mer politisk kunskap kan hjälpa dessa grupper att föra fram och komma i kontakt med sina preferenser samt ge den inaktiva delen av folket en röst (se även Althaus, 2003). *Den politiska informationens tillgänglighet spelar roll*. Det behöver inte vara särskilt svårt att ta till sig politisk information och tillgängligheten på densamma är bästa sättet att öka kunskapen. *Informerade medborgare är bättre demokratiska medborgare*. De är bättre på att forma åsikter utifrån deras preferenser, de anammar demokratiska normer, deras attityder är stabila, de deltar mer i det politiska livet, etcetera.

Dessa är alla mycket goda skäl till att man bör sätta den politiska kunskapen i främsta rummet och bilden som målas upp gör att det finns optimism för att befolkningen faktiskt kan bygga upp ett kunskapskapital. Denna uppsats ställer sig bakom dessa normativa skäl och ämnar utgå från principen att kunskap är viktigt, den spelar roll; vare sig kunskapseffekter existerar eller inte. Framför allt är sista punkten om att informerade medborgare är bättre medborgare då de dels är *skickligare på att forma sina åsikter utifrån sina preferenser* en central premis för uppsatsen. Jag vill även lägga till betydelsen av artikulering; väljarna har en viktig uppgift i att tala om för de styrande hur de ska styra. Gör de då val som inte representerar deras sanna preferenser på grund av låg kunskap styr politikerna på felaktiga premisser. Politiken som då förs speglar inte folkviljan (Somin, 1998).

När man ser närmare på hur kunskapsnivåerna hos medborgarna har sett ut genom åren finns skäl att hålla sig för skratt. Det är nämligen känt att den politiska kunskapen är låg och att få personer når upp till den ideala demokratiska medborgaren (Berelson, Lazarsfeld & McPhee, 1954; Neuman, 1986; Somin, 1998; Arnold, 2012). Mycket av forskningen på politisk kunskap har gjorts i en amerikansk kontext och det finns tecken som tyder på att amerikanska medborgare är mindre informerade än medborgare i andra länder (Delli Carpini, 2005). Det är dock svårt att jämföra kunskapsnivåer mellan länder (Oscarsson & Holmberg, 2013; Hansen, 2009) då typen av politisk kunskap som är nödvändig skiljer sig mellan olika politiska system (Oscarsson, 2007). Men det finns skäl att tro att också svenska väljare är dåligt informerade (Oscarsson, 2007), även om väljare från norra Europa är kunnigare än andra delar av

västvärlden (Milner, 2002). Däremot är det svårt att fastställa om svenska kunskapsnivåer har ökat eller minskat över tid (Oscarsson & Holmberg, 2013).

Uppsatsen bygger således på premissen att politisk kunskap är ett normativt demokratiskt ideal som behöver främjas samt att det hjälper väljarna att forma sina preferenser. Visar resultatet på stora kunskapseffekter finns skäl att vara bekymrad över de svenska medborgarnas förmåga att artikulera sina intressen till sina politiska representanter. Mindre eller helt uteblivna kunskapseffekter kan tolkas som att "politikens empiriska substans" spelar mindre roll då vi befinner oss i en 'post-truth' era (Ahlstrom-Vij, 2021, sid. 4).

2.2. Informationsprocessande i stället för informationsnivåer

Forskare inom väljarbeteendeforskningen har sedan dess tidiga dagar inte ansett att politisk kunskap är en särskilt viktig förklaring till hur väljare agerar i politiken även om de framhåller kunskapen som något normativt viktigt (Bartels, 2010; Oscarsson och Holmberg, 2013). Med tiden har även teorier utvecklats som har börjat bemöta det normativa påståendet om att kunskapsnivåer är en nödvändighet för att uppnå ett bra demokratiskt samhälle genom att byta inriktning från informationsnivåer till informationsprocessande (Bartels, 1996). Det är främst tre teorier som har fått uppmärksamhet och fungerat som en motpol till litteraturen om kunskapseffekter: kognitiv heuristik, "on-line processing" och statistisk aggregering. En kontrovers om huruvida låga kunskapsnivåer är ett problem eller inte har således vuxit fram där Hansen (2009) menar att kontroversen kan ses som en debatt mellan de som har ett elitistiskt perspektiv och de som har ett deliberativt synsätt på politisk kunskap, där litteraturen om kunskapseffekter symboliserar det senare.

Teorin om kognitiv heuristik härstammar från den psykologiska forskningen som menar att man tar kognitivt effektiva beslut baserat på informationsgenvägar ("information shortcuts") eller ledtrådar ("cues") (Lau & Redlawsk, 2001). Kognitiv heuristik gör politik mer greppbart och ju mindre politisk information man har desto större chans är det att man tillgriper heuristik (Sniderman, Brody & Tetlock, 1991). Väljarnas genvägar till politisk information kan ske genom familj och vänner (Lupia, 1994) eller genom ideologier (Popkin, 1991). Ett annat sätt är att uppskatta var olika samhällsgrupper står i vissa frågor och därefter ta beslut baserat på känslorna man har gentemot de samhällsgrupperna (Brady & Sniderman, 1985). Man menar att det demokratiska idealet är en orimlig standard, medborgare kan inte antas vara politiskt informerade (Lau & Redlawsk, 1997). Enligt denna litteratur är detta dock inte ett problem då

man med hjälp av kognitiv heuristik och informationsgenvägar kan agera *som om* man vore välinformerad (Lupia, 1994).

Dock finns kritik mot denna teori; det är inte säkert att heuristik används på ett sätt som simulerar en välinformerad person (Kuklinski & Quirk, 2000). Vidare kan beslut baserat på ofullständig information och genvägar leda till felkalkyleringar (Somin, 1998; Delli Carpini, 2000). Ytterligare ett problem med att använda heuristik som ett substitut för kunskap är att de som redan har låg kunskap (och som också har mest nytta av heuristik) är de som oftast också misslyckas med att nyttja informationsgenvägar (Lau & Redlawsk, 2001; Oscarsson, 2007).

Enligt teorin om "on-line processing" (som också centreras kring människors kognitiva förmåga) tar individen in information som den möts av, uppdaterar sina preferenser, värderingar, etcetera, för att sedan släppa taget om informationen (Lodge, McGraw & Stroh, 1989; Hastie & Park, 1986). När man för fram sin åsikt är det således baserat på en summering av information som man tidigare haft och som man vid ett annat tillfälle gjort en utvärdering utifrån (Lodge, et al., 1989). Vad denna teori förutsätter är att individer som verkar okunniga ändå kan göra informerade val då deras preferenser är formade av fakta de inte längre besitter (Delli Carpini, 2000). Vad som ser ut som en oinformerad väljarkår kan i själva verket vara en informerad väljarkår som glömt informationen som från början gjorde den informerad (Althaus, 2003). Althaus (1998) menar dock att det inte finns mycket empiriska bevis på att "on-line processing" tillämpas.

Den tredje teorin handlar inte så mycket om informationsprocessande utan fungerar mer som en statistisk förklaring till varför låga kunskapsnivåer inte är ett problem. Frågar du en slumpmässigt utvald person är risken stor att denne har låg politisk kunskap, men frågar du den samlade massan av människor är deras åsikter rationella, detta argumenterar Page och Shapiro (1992) för. De är av åsikten att det är för kostsamt att inhämta information (likt Downs, 1957), men detta är inget problem då okunskap på individnivå omvandlas till kunskap på kollektiv nivå. Förklaringen till detta är att det sker slumpmässiga mätfel när man mäter personers åsikter och dessa mätfel tar ut varandra när de slås ihop, likaså tar tillfälliga åsikter ut varandra vilket tillsammans leder till en rationell, informerad och stabil aggregerad opinion (Page & Shapiro, 1992). Althaus kritiserar förklaringen om ett rationellt kollektiv. Han menar att de individuella mätfelen mycket väl kan vara systematiska och inte slumpmässiga, vilket skulle innebära att mätfelen inte tar ut varandra och de kollektiva åsikterna blir oanvändbara (Althaus, 2003). Ytterligare ett problem är att vissa samhällsgrupper svarar på undersökningarna till en större grad, vilket leder till att de kollektiva åsikterna blir skeva (Althaus, 2003).

Upptäcks inga eller små kunskapseffekter kan dessa teorier fungera som en förklaring till detta. Medan den tredje teorin försöker ge en statistisk förklaring till låga kunskapsnivåer, försöker de två första teorierna förklara hur medborgare använder sig av andra metoder än ren kunskap för att komma fram till rätt beslut. Vilket är minst lika viktigt för att väljare ska kunna uppfylla kraven på ”valdemokratins idealmedborgare” (Oscarsson, 2006). Väljarnas informationsprocessande kan fungera som ett skyddsnät som dels *gör det mer säkert* att medborgarnas val hamnar närmare deras preferenser, dels *gör det smidigare* för väljarna att komma fram till deras preferenser.

2.3. *Litteraturen om kunskapseffekter*

Förklaringar om att politisk kunskap inte spelar någon roll för medborgarnas åsikter kan vara lockande, det innebär att det kanske inte är nödvändigt att sträva efter det ”orealistiska” idealet om en befolkning som baserar sina val på full information. Dock har teorierna sina kritiker och en del av forskningen menar att politisk kunskap gör skillnad; kunskap har en effekt på medborgarnas preferenser.

Ett av de mest renodlade sätten att testa vad kunskap har för påverkan på preferenser är genom så kallad ”deliberative polling”. I dessa diskussionspaneler får deltagarna uttrycka sina åsikter om olika ämnen före och efter att de får tillgång till information samt diskuterat med andra aktörer om det aktuella ämnet (Luskin, Fishkin & Jowell, 2002). Då panelerna kan vara tidskrävande och innebära en del tveksamheter vad gäller generaliserbarhet (Sturgis, 2003; Gilens, 2001) utgör metoden för att undersöka kunskapseffekter ett alternativ till denna ”guldstandard” (Mansbridge, 2010).

Teorin om kunskapseffekter lyfter vikten av kunskap och hävdar att man har annorlunda preferenser om man är politisk kunnig jämfört med om man är politisk okunnig (Bartels, 1996; Delli Carpini & Keeter, 1996; Althaus, 1998; Oscarsson, 2007; Hansen, 2009; Bhatti, 2010; Ahlstrom-Vij, 2021). Det existerar en skillnad mellan de preferenser man faktiskt uttrycker och de preferenser man skulle ha uttryckt om man vore upplyst (Althaus, 2003) och således hade historien kunnat se annorlunda ut om medborgarna hade varit bättre informerade (Arnold, 2012).

Tidigare forskning simulerar en ”fullt informerad” väljarkår och jämför dess preferenser med preferenserna från den faktiska opinionen. Detta görs genom att ta fram ett kunskapsmått, oftast i form av ett kunskapsindex baserat på faktafrågor. Därefter görs en regressionsanalys där den

beroende variabeln kan vara partival, åsikter i frågor, etcetera och där man beräknar sannolikheten att ha en viss preferens vid olika kunskapsnivåer samtidigt som ett antal demografiska variabler tas i beaktande (Bartels, 1996; Delli Carpini & Keeter, 1996; Althaus, 1998; Oscarsson, 2007). Man applicerar sedan preferenserna hos de som anses vara ”fullt informerade” (baserat på kunskapsmättet) på de som anses vara ”oinformerade” som har samma värden på de demografiska variablerna. Till sist jämförs de aggregerade ”fullt informerade” preferenserna med de faktiska preferenserna, skillnaden mellan dessa preferenser är kunskapseffekten. Metoden försöker skapa en kontrafaktisk verklighet där väljarna har samma karaktärsdrag, men där skillnaden är att alla har värde 1 på kunskapsmättet, i.e. ”fullt informerade” (Bartels, 1996; Delli Carpini & Keeter, 1996; Althaus, 1998; Oscarsson, 2007). Ahlstrom-Vij (2022) förklarar denna simuleringsmetod som ett sätt att skapa en ”modellerad demokrati”.

Simuleringsmetoden har testats på bland annat presidentval (Bartels, 1996), preferenser i politiska förslag (Althaus, 1998; Althaus, 2003; Ahlstrom-Vij, 2021), partival i norra Europa (Oscarsson, 2007; Hansen, 2009), representant- och senatsval i USA (Althaus, 2001), en folkomröstning (Ahlstrom-Vij & Allen, 2021) och på europaparlamentsval (Bhatti, 2010). I alla nämnda studier kunde författarna se en kunskapseffekt. Bartels (1996) visar hur utfallet av sex presidentval skulle ha förändrats givet att väljare hade varit ”fullt informerade” och Weith (2015) finner kunskapseffekter i 82 av 84 val i länder från större delen av världen. Denna kontrafaktiska metod har även utförts i en skandinavisk kontext där Oscarsson (2007) upptäcker att högre politisk kunskap hade lett till att andra regeringar kommit till makten i två av sex undersökta val. Det finns liknande tendenser i två danska val där Hansen (2009) finner att kunskap har en påverkan på utfallet i båda valen. Ahlstrom-Vij och Allen (2021) visar hur en hypotetiskt välinformerad väljarkår hade röstat för ett fortsatt EU-medlemskap för Storbritannien 2016.

Även om de är mindre till antalet finns en del studier som har undersökt kunskapseffekter på politiska förslag och de visar något olika resultat. I både USA (Althaus, 1998) och Storbritannien (Sturgis, 2003) finner man kunskapseffekter som är större än fem procentenheter (i många förslag är kunskapseffekten betydligt större) i majoriteten av de undersökta förslagen. I en annan studie presenterar Althaus kunskapseffekter på i genomsnitt 6.5 procentenheter i 235 undersökta förslag (Althaus, 2003). Indikationer finns dock på att kunskapseffekterna verkar minska över tid i USA (Ahlstrom-Vij, 2021). Han menar att kunskapen verkar spela en mindre

roll inom vissa politikområden, bland annat invandring. Oscarsson och Oleskog (2015)¹ urskiljar stora kunskapseffekter på 4 av 17 politiska förslag i en svensk kontext, kunskapseffekterna över lag tenderar dock att vara mindre än vad andra studier påvisar.

2.4. *Politiska attityder och åsikter*

Av föregående avsnitt framgår att politisk kunskap är en drivkraft till varför attityder och åsikter formas. Kunniga väljare verkar tycka annorlunda än okunniga väljare; när man försöker isolera effekten av kunskap visar det sig att den har betydelse för vad vi har för preferenser. Väljare kan ha väldigt olika bevekelsegrunder för de val de gör, de olika karaktärsdrag som varje väljare besitter påverkar ofta deras attityder och åsikter (Delli Carpini & Keeter, 1996). Blandningen av väljarnas karaktärsdrag skapar specifika intressen och med hjälp av politisk kunskap ökar chansen att man kan förstå och agera utefter dessa intressen.

Men det går också att argumentera för att högre politisk kunskap leder till konkreta attityder, oberoende av vilka personliga attribut man har. Högre kunskap leder till mer toleranta attityder (Delli Carpini & Keeter, 1996) och bättre informerade väljare är mer progressiva när det kommer till frågor som abort, invandring och till viss del kvinnors rättigheter (Althaus, 2003). Däremot finner Althaus att mer kunniga personer är mindre toleranta gentemot nya moraliska normer. Nedan presenteras en del områden där kunskap kan antas ha en påverkan på väljarnas attityder.

Det framgår tydligt av forskningen att högre utbildning leder till mer positiva attityder gentemot invandring (Jenssen & Engesbak, 1994; Hainmueller & Hiscox, 2007; Cavaille & Marshall, 2019). Detta betyder inte att sambandet är detsamma gällande politisk kunskap och invandring, men det finns starka skäl att tro det, inte minst då utbildning ofta är associerat med politisk kunskap (Mondak, 1999; Grönlund & Milner, 2006; Persson, 2015). Det finns även bevis att högre politisk kunskap leder till positivare attityder gentemot invandring (Grigorieff, Roth & Ubfal, 2020; Popkin & Dimock, 2000). En annan anledning till att personer med högre politisk kunskap kan antas vara för öppenhet mot invandring är då dessa personer har mer toleranta attityder (Rapeli, 2014; Delli Carpini & Keeter, 1996). Det finns skäl att tro att detta

¹ Detta är en opublicerad rapport som presenterades på ett seminarium 2015 och som Henrik Ekengren Oscarsson lät mig få ta del av. Studien är gjord på valundersökningsdata från 2014 och kommer från Valforskningsprogrammet. Deras modell innehåller kontrollvariabler men inte interaktionsvariabler.

gäller även för åsikter om globalisering då utbildning leder till positivare attityder gentemot globalisering (Hainmueller & Hiscox, 2006) och kunnigare personer tenderar att vara mindre för utländska importrestriktioner (Althaus, 2003).

En stor del av forskningen pekar på att hårdare straff för kriminella inte minskar brottsligheten (Chalfin & McCrary, 2017; Nagin, 2013). Och Luskin, et.al. (2002) visar på hur mer information om ämnet kan leda till att man har en mjukare inställning till bland annat fängelsestraff.

Kunskap om miljöfrågor ökar sannolikheten för positiva attityder till miljöfrågor (Weaver, 2002; Liu, Teng & Han, 2020). Att miljökunskap påverkar miljöattityder positivt behöver inte betyda att politisk kunskap påverkar miljöattityder positivt men det finns skäl att argumentera för att det mycket väl kan vara så. Miljöfrågor är i allra högsta grad politiska frågor och har man hög politisk kunskap bör sannolikheten att man har hög miljökunskap också öka (då människor tenderar att vara generalister, Delli Carpini, 1996) och således bör även ens miljöattityder bli mer positiva. Det finns indikationer på att kunnigare väljare inte är positiva till att göra mer för miljön (Althaus, 2003). Dessa åsikter uttrycktes dock för mer än 25 år sedan och det finns anledning att tro att förståelsen för miljöproblemen har förändrats sedan dess.

3. Syfte och hypoteser

Av diskussionen ovan är det tydligt att det finns en kontrovers mellan de båda lägren; de som menar att kunskap kan ersättas av informationsprocessande strategier och de som hävdar att skillnader i kunskapsnivåer får konsekvenser. Frågan om låga kunskapsnivåer är något alarmerande eller inte är således långt ifrån uppklarad och kunskapseffekter på åsikter om politiska förslag är ett mindre utforskat område. Syftet med uppsatsen är därför att öka förståelsen för den politiska kunskapens påverkan på väljarnas åsikter inom olika politikområden. Detta bland annat eftersom opinionsundersökningar riskerar att endast representera den aktiva rösten hos befolkningen (Althaus, 2003) samt då det kan verka som att folket har en viss åsikt i en fråga men givet mer kunskap hade folkviljan varit en annan (Ahlstrom-Vij, 2021). Enligt vad vi vet från tidigare forskning bör kunskapseffekter hittas, syftet är således att testa om detta stämmer genom att *pröva teorin om kunskapseffekter på åsikter om politiska förslag i en svensk nutida kontext* samt att undersöka *hur stora kunskapseffekter som existerar*.

Utifrån den tidigare litteraturen på ämnet bör ökad politisk kunskap förändra opinionen, men det är inte helt klart på vilket sätt den kommer förändras. Syftet är därför även att *undersöka i vilka politiska förslag som politisk kunskap har störst effekt*. Politisk kunskap är den intressanta bakomliggande drivkraften och en nyckel till att identifiera ens sanna preferenser för att sedan översätta dessa preferenser till politiska attityder (Delli Carpini & Keeter, 1996; Galston, 2001). Kunskap gör att man kommer i kontakt med sina egenintressen och kan bilda sig en uppfattning av vilken åsikt som gynnar en själv bäst eller som stämmer bäst överens med ens värderingar. Och eftersom olika personer och samhällsgrupper har olika intressen bör således högre politisk kunskap göra att olika grupper kommer fram till olika åsikter (Althaus, 2003). Av litteraturöversikten framgår också att politisk kunskap kan förväntas påverka väljarnas attityder på ett förväntat sätt. Utifrån detta formas sex hypoteser som är kopplade till de olika åsiktsdimensionerna och förslagen. Hypoteserna bygger till stor del på att politisk kunskap skapar mer toleranta attityder, gör att man stödjer demokratiska normer (Delli Carpini & Keeter, 1996) samt är bättre på att samla in och processa information (Galston, 2001).

Forskningen om kunskapseffekter ger inte ett samstämmigt svar på om politisk kunskap leder till att man till högre grad röstar på partier som är mer till vänster (Arnold, 2012), höger (Oscarsson, 2007) eller i vissa fall både och (Althaus, 2001). Vad både Althaus (2003) och Delli Carpini och Keeter (1996) resultat däremot visar är att kunskap verkar göra att man blir mer konservativ. I frågor som handlar om bland annat statens roll, välfärdsfrågor och skattefrågor (jag utgår från liknande förslag när H1 testas) tenderar kunniga personer att ha mer högeråsikter (Althaus, 2003). Man ska komma ihåg att detta är äldre amerikanska studier och huruvida detta går att applicera på Sverige kan vara svårbedömt. Att Oscarsson (2007) kommer fram till att högerpartier gynnas, tillsammans med de amerikanska resultaten för högeråsikter, bör göra att man kan anta att högerförslag kommer gynnas även i denna studie.

H1: Ju högre politisk kunskap man har desto högre sannolikhet är det att man har högeråsikter.

Utbildning (bland annat Jenssen & Engesbak, 1994) och kunskap (Grigorieff, et al., 2020) leder till mer positiva attityder gentemot invandring, men också till positiva attityder gentemot globalisering (Hainmueller & Hiscox, 2006; Althaus, 2003). Förklaringar till varför utbildning och kunskap leder till positiva invandringsattityder kan vara för att personer med högre utbildning är för kulturell mångfald (Hainmueller & Hiscox, 2007) och då kunskap minskar

negativa stereotyper om utrikes födda (Jenssen & Engesbak, 1994; Grigorieff, et al., 2020). Indikationer finns dock på att det inte finns kunskapseffekter i invandrarfrågor (Ahlstrom-Vij, 2021). Vad gäller globaliseringsattityderna ställer Hainmueller & Hiscox (2006) upp två potentiella förklaringar: personer med högre utbildning har information om globaliseringens positiva effekter samt att högre utbildade personer är mer öppna mot det främmande och mindre nationalistiska. Detta tillsammans med att toleransen över lag är högre bland politiskt kunniga väljare gör att ökad politisk kunskap torde skapa mer öppenhet gentemot invandring och globalisering.

H2: Ju högre politisk kunskap man har desto högre sannolikhet är det att man har en positiv attityd till invandring.

H3: Ju högre politisk kunskap man har desto högre sannolikhet är det att man har en positiv attityd till globalisering.

Hårdare straff är inte nödvändigtvis botemedlet mot kriminalitet (Chalfin & McCrary, 2017; Nagin, 2013) och kunskap kan ge en mjukare inställning till brott och straff (Luskin et al., 2002). Återigen kan toleransen som kunskapen skapar spela en roll; är man mer tolerant har man kanske mer förståelse för att andra satsningar än hårdare straff löser problemen med kriminaliteten. På grund av detta och eftersom personer med högre politisk kunskap är bättre på att ta till sig information (Galston, 2001) finns skäl för hypotesen:

H4: Ju högre politisk kunskap man har desto högre sannolikhet är det att man har en positiv attityd till en mjuk kriminalpolitik.

Kunskap kan leda till positiva miljöattityder (Weaver, 2002; Liu, Teng & Han, 2020). Vidare är det tydligt att klimatförändringarna är ett stort problem (IPCC, 2022) och då politiskt kunniga personer kan processa information bättre än okunniga väljare formas hypotesen:

H5: Ju högre politisk kunskap man har desto högre sannolikhet är det att man har en positiv attityd till miljöfrågor.

Som redan nämnt tidigare är politiskt kunniga mer toleranta, med detta menas bland annat att man har förståelse för demokratiska normer och stöttar minoriteters rättigheter, till exempel HBTQ-personers rättigheter (Delli Carpini & Keeter, 1996). Kvinnor tillhör inte en minoritetsgrupp men de anses ofta få utstå negativa särbehandlingar som liknar de problem som minoritetsgrupper möter. Baserat på detta formuleras hypotesen:

H6: Ju högre politisk kunskap man har desto högre sannolikhet är det att man har en positiv attityd till jämställdhet mellan kvinnor och män samt stödjer HBTQ-rättigheter.

4. Metod och data

För att testa vilka kunskapseffekter som existerar och för att testa hypoteserna kommer studien använda sig av liknande statistiska analyser som tidigare författare inom fältet har gjort. Dock är min modell något annorlunda och något simplare då jag bland annat inkluderar färre interaktions- och kontrollvariabler.

Studien görs baserad från data från Valundersökningen 2018 som är gjord innan och efter riksdagsvalet 2018 av Valforskningsprogrammet vid Göteborgs Universitet (Göteborgs Universitet, 2021). Mitt urval är således de personer som svarat på enkätfrågorna som jag är intresserad av i de aktuella enkäterna och populationen är den svenska väljarkåren. I datan som används ingår ett stort batteri av kunskapsfrågor och en stor mängd åsiktsfrågor, vilket gör valundersökningarna från Valforskningsprogrammet unika i sitt slag; ingen annan svensk undersökning har dessa komponenter.

Sverige utgör en särskilt bra miljö för att testa teorin om kunskapseffekter (Oscarsson, 2007). I Sverige bör vi nämligen, teoretiskt sett, inte se särskilt stora kunskapseffekter eftersom svenska väljare använder sig till stor del av heuristik i form av klass- och ideologiröstning (Oscarsson, 2007). Oscarsson poängterar även att den högre kunskapsnivån hos den svenska väljarkåren bör göra att sannolikheten att man finner kunskapseffekter i Sverige minskar. Att undersökningen görs på svenska väljare bör således utsätta teorin för ett hårt test. Finns det kunskapseffekter i Sverige, menar Oscarsson, bör man kunna generalisera resultatet till andra länder vars väljare använder heuristik till en lägre grad.

Nedan presenteras variablerna som ingår i modellen, dessa sammanfattas sedan i tabell 2 på sidan 23.

4.1. Kunskapsindex som oberoende variabel

Den oberoende variabeln är politisk kunskap och flera begrepp används i litteraturen för att mäta ungefär samma koncept: politisk kunskap ("political knowledge", Delli Carpini & Keeter, 1993; 1996), politisk medvetenhet ("political awareness", Zaller, 1992), politisk sofistikeradhet ("political sophistication", Luskin, 1987), med flera. Det är dock inte självklart huruvida de olika begreppen som används faktiskt mäter samma sak (Luskin, 1987; Oscarsson och Rapeli, 2018).

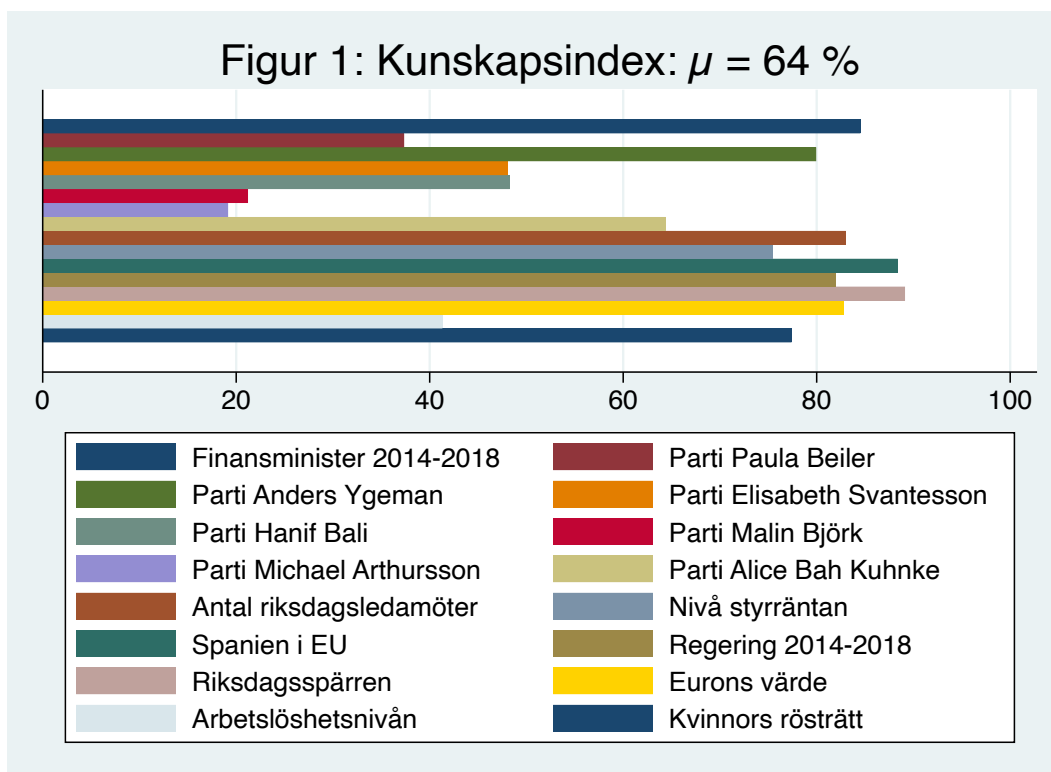
Vad gäller innebörden av begreppet finns många olika definitioner. Luskin (1987) förklarar politisk sofistikeradhet som ens politiska kognition och ens övertygelser, tillsammans bildar de ett "political belief system". Zaller (1992) ger en något enklare definition av politisk medvetenhet, nämligen hur mycket en individ följer och förstår politik, medan Delli Carpini och Keeter (1993) menar att politisk kunskap bör definieras som graden av korrekt faktakunskap. Även om den teoretiska definitionen är ett omtvistat ämne verkar det dock finnas en någorlunda konsensus om att faktakunskap är en bra operationalisering av politisk kunskap (Delli Carpini & Keeter, 1993; Oscarsson & Rapeli, 2018; Zaller, 1992). Faktakunskap som mäts på detta sätt kan omvandlas till dugliga index (Delli Carpini & Keeter, 1993; Oscarsson & Holmberg, 2013). Denna studie använder sig av begreppet *politisk kunskap* dels av den anledningen att operationaliseringen av begreppet är just faktakunskap i form av kunskapsfrågor, dels då den tidigare forskning som denna studie främst bygger på använder sig av den definitionen.²

Jag skapar således ett kunskapsindex baserat på olika frågor om politik, något som de flesta liknande studier gör (Delli Carpini & Keeter, 1996; Althaus, 1998; Oscarsson, 2007). Delli Carpini och Keeter (1993) lyfter vikten av att testa faktakunskaper när man konstruerar kunskapsindex, något som Oscarsson och Holmberg (2013) menar att valundersökningarna innehåller. De pekar på fyra dimensioner av politisk kunskap i dessa undersökningar: sakkunskaper, systemkunskaper, personkunskaper och partiståndskunskaper. För att konstruera kunskapsindexet används samma metod som Oscarsson (2007). Oscarsson gör en så kallad Mokken Scale analys som är ett sätt att bygga hierarkiska och endimensionella skalor med ett underliggande koncept (Dijkstra, et al., 1999; Wind, 2017). I datan från

² Även begreppen "fullt informerad" och "oinformerad" (Bartels, 1996) används för att beskriva hypotetiska personer som kan mycket respektive lite om politik.

Valforskningsprogrammet finns 21 kunskapsfrågor, varav 16 av dem används för att få så hög intern korrelation som möjligt; det vill säga att de mäter det underliggande konceptet så väl som möjligt. Analysen innefattar ett skalbarhetsmått (Loevinger's H) och ett reliabilitetsmått (Cronbach's alpha), där indexet når god skalbarhet (0.47) och god reliabilitet (0.85).³ Att valundersökningen från 2018 fungerar bra för att få till ett bra och reliabelt index påpekas i Oscarsson (2018).

Av figur 1 framgår vilka frågor som indexet är konstruerat av. Det räcker dock att en person svarat på minst 10 av frågorna för att denne ska ingå i analysen, detta för att få ett så stort urval som möjligt. Svarar respondenten "vet inte" kodas svaret som fel. I 6 av frågorna har fler än 80 procent av väljarna rätt. Grafen visar att väljarna har bra koll på frågor som vad riksdagsspärren ligger på och att Magdalena Andersson var finansminister mellan 2014–2018. Däremot var det få som kände till vilket parti Malin Björk och Michael Arthursson tillhör (21 respektive 19 procent) samt vad arbetslöshetsnivån låg på (41 procent).

Kommentar: Antalet personer som svarat på frågorna i figur 1 är mellan 6366 och 6725 (totalt är $N = 6803$) och kunskapsmedelvärdet är 64 procent. Antalet personer som är med senare i analysen

³ Tumregeln i metodlitteraturen för Loevinger's H anses vara 0.3 och för Cronbach's alpha 0.7.

varierar beroende på vilka frågor de har besvarat, men sträcker sig mellan 1242 och 4270. Fördelningen av antal rätt på varje fråga skiljer sig också åt beroende av sammansättningen av urvalet i varje åsiktsdimension/förslag.

4.2. Åsikter som beroende variabler

De beroende variablerna är åsikter om politiska förslag. Av den tillgängliga datan från Valundersökningen 2018 var 55 åsiktsfrågor aktuella baserat på att de fanns med i samma enkäter som kunskapsindexet. Flera av de frågor som ställs i Valundersökningen liknar varandra på ett sätt som gör att de kan hamna inom samma åsiktsdimension (Oscarsson och Holmberg, 2016a). Utifrån de 55 frågorna skapas 5 åsiktsdimensioner (tabell 1) bestående av 33 frågor. Resterande 22 frågor passade inte i någon åsiktsdimension och lämnades därmed utanför. Frågorna väljs ut och sätts ihop i dimensionerna baserat på hypoteserna och huruvida de finns med i samma enkäter. Dimensionerna konstrueras som additiva index och har varsin ytterpunkt som motsvarar två motpoler. I skapandet av dimensionerna testas de olika frågorna tillsammans för att se hur väl de passar ihop. Detta görs genom reliabilitetsmättet Cronbach's alpha som också användes vid skapandet av kunskapsindexet och som visar hur väl de olika frågorna mäter samma underliggande egenskap (Esaiasson, et al., 2017, sid. 399). Detta innebär att vissa frågor har lämnats utanför då de har dragit ned alpha-mättet. Av de 55 förslagen har således frågor som anses mäta samma underliggande åsikt eller värdering valts ut och sedan testats i hur väl de hänger ihop genom alpha-mättet.

Åsiktsdimensionerna fyller ett syfte i att det går att dra större slutsatser utifrån ett samlat antal frågor som till stor del mäter samma åsikter och värderingar. Att aggregera flera förslag skapar även ett hårdare test för hypoteserna än om förslagen testas individuellt. Frågorna är rangordnade på en femgradig eller elvgradig skala där ena sidan på skalan motsvarar ”Mycket bra förslag” och den andra sidan ”Mycket dåligt förslag”. Alla förslag som ingår i åsiktsdimensionerna kodas dock om så att de går mellan 0 och 1 men förblir fortfarande ordinalskalor för att fånga upp så mycket variation i svaren som möjligt.

De övriga frågorna som inte passade in i någon åsiktsdimension kommer presenteras i två appendix (2 och 3), tillsammans med frågorna som ingår i dimensionerna, där kunskapseffekten har testats på varje fråga var för sig. Anledningen till detta är för att kunna presentera de enskilda frågorna där de största kunskapseffekterna kan urskiljas samt testa hypoteserna på ett annorlunda sätt. När frågorna testas var för sig skapas först dikotoma variabler (appendix 2).

Detta görs för att testa huruvida andra resultat framkommer vid annorlunda kodning; det blir ett annorlunda sätt att testa hypoteserna. För att skänka mer robusthet till resultatet testas de enskilda frågorna även som ordinalskalor (appendix 3).

Tabell 1: Åsiktsdimensioner

Vänster – Höger	Globalisering – Xenofobi	Mjuk – Hård Kriminalpolitik	Negativa – Positiva Miljöattityder	Negativa – Positiva Jämställdhetsattityder
Minska offentlig sektor (+)	Ta emot färre flyktingar (+)	Mycket hårdare fängelsestraff (+)	Högre bensinskatt (+)	Mer föräldraledighet till papporna (+)
Minska de sociala bidragen (+)	Minska biståndet (+)	Förbjuda tiggeri (+)	Högre flygskatt (+)	Samhälle med mer kvinnomakt (+)
Mer privat sjukvård (+)	Utträde ur EU (+)	Samhälle med mer lag och ordning (+)	Avveckla kärnkraften på lång sikt (+)	Jämlikt/solidariskt samhälle (+)
Sänka skatterna (+)	Traditionellt samhälle (+)		Lånefinansiera till höghastighetståg (+)	Samhälle som stärker HBTQ-rättigheter (+)
Samhälle med mer marknadsekonomi (+)	Gå med i NATO (-)		Ej privatbilism i innerstäder (+)	Begränsa aborträtten (-)
Ej vinstutdelning i skattefinansierad verksamhet (-)	Införa Euro (-)		Mer miljöinriktat samhälle (+)	
Minska inkomstskillnaderna (-)	Öka frihandeln (-)			
Avskaffa RUT (-)	Mångkulturellt samhälle (-)			
Höja taket a-kassan (-)	Internationellt samhälle (-)			
Mer socialistiskt samhälle (-)				
Alpha = 0.87	Alpha = 0.75	Alpha = 0.75	Alpha = 0.78	Alpha = 0.70

N = 2987	N = 3072	N = 3201	N = 1441	N = 1721
----------	----------	----------	----------	----------

Kommentar: Plus- och minustecknen indikerar vilket håll på dimensionen som de olika frågorna går åt, till exempel indikerar frågorna med plustecken mer höger, mer xenofobi, hårdare kriminalpolitik och positiva miljö- och jämställdhetsattityder. N-talet minskar i de olika analyserna på grund av att urvalet ser något annorlunda ut.

4.3. Interaktions- och kontrollvariabler

I analysen inkluderas ett antal demografiska variabler som kommer att interagera med kunskap och kontrolleras för: klass (dikotomi, arbetare–icke-arbetare), ålder (intervallskala), kön (dikotomi) och utbildning (dikotomi, låg–hög). Variablerna som inkluderas i modellen är sådana som kan antas påverka både de oberoende och de beroende variablerna (Teorell & Svensson, 2007, sid. 204) men som inte fungerar som en mellanliggande (förklarande) variabel i den kausala kedjan (Esaiasson, et al., 2017, sid. 86). Interaktionerna av de demografiska variablerna är nödvändiga eftersom de hjälper till att förklara sambandet mellan politisk kunskap och åsikterna (Delli Carpini & Keeter, 1996). Den påverkan som politisk kunskap har på människors åsikter ser olika ut beroende på vad man har för karaktärsdrag (Oscarsson, 2007). De nämnda variablerna fungerar som huvudeffekter och interaktionseffekter och syftet är att försöka isolera effekten av kunskap.

Valet av interaktions- och kontrollvariabler behöver diskuteras och motiveras var och en för sig. Klass är en av de viktigaste förklaringarna till varför svenska väljare röstar som de gör och det är en av de variablerna som har störst interaktionseffekter tillsammans med politisk kunskap (Oscarsson, 2007). Vilken klass man tillhör förklarar till stor del vad man röstar på; arbetare röstar exempelvis till större grad på vänsterpartier, och även om klassröstningen har minskat förklarar den fortfarande en hel del av svenskt väljarbeteende (Oscarsson och Holmberg, 2016a).

Vad gäller variabeln kön tenderar kvinnor att ha lägre kunskap än män, dock kan detta delvis bero på att män gissar till högre grad än vad kvinnor gör (Mondak & Anderson, 2004). Det är även känt att kvinnor har annorlunda preferenser än män (Inglehart & Norris, 2000; Alvarez & McCaffery, 2003). En del forskning visar på att högre utbildning ger högre kunskaper om politik (Persson, 2015; Grönlund & Milner, 2006) och utbildning har även visats påverka människors politiska åsikter (Weakliem, 2002). Även ålder påverkar människors preferenser och engagemang (Plutzer, 2018) samt nivån av politisk kunskap (Grönlund & Milner, 2006).

Vidare menar Oscarsson och Holmberg (2016b) att vänster-högerröstningen länge varit stark och är fortfarande väldigt stark i Sverige. Politisk kunskap har även olika effekt i olika ideologiska grupper (Oscarsson, 2007) vilket gör att sambandet mellan kunskap och åsikter kan överskattas om ideologi utesluts ur modellen. Trots det kommer ideologi inte inkluderas i huvudanalysen. Detta då ideologi kan fungera som en mellanliggande variabel, något som motiverar bland annat Ahlstrom-Vij (2021) att utesluta partiidentifikation i sin modell när han undersöker kunskapseffekter. En risk som finns om ideologi inkluderas är att det blir svårt att med säkerhet säga att det är kunskapen som påverkar åsikterna. För att undvika att fel slutsatser dras kommer ideologi i stället inkluderas i en extra modell som ett robusthetstest. Även geografisk hemvist och inkomst inkluderas i ytterligare ett robusthetstest.

Klass, kön, utbildning och ålder är alla starka bakomliggande förklaringar till både politisk kunskap och åsikter. Variablerna används även i princip alla tidigare undersökningar om kunskapseffekter och de anses vara viktiga att inkludera. Det kan, utifrån andra studier, argumenteras för att ytterligare demografiska variabler bör läggas till. Dock är tanken att hålla modellen simpel och endast ta med de absolut viktigaste förklaringsvariablerna, mer kontrollvariabler är nödvändigtvis inte bättre (Achen, 2002). Ahlstrom-Vij (2022) diskuterar problemen med att inte ha för många variabler inkluderade i sin kontrafaktiska modell, men inte heller för få. Jag utför robusthetstest med tre ytterligare demografiska variabler för att skänka mer styrka till resultatet.

Tabell 2: Deskriptiv statistik

Variabler	N	Medelvärde	Standardavvikelse	Min	Max
Kunskapsindex	6803	.6432669	.2345249	0	1
Kön	6730	.4906389	.4999495	0	1
Utbildning	6597	.4608155	.4985	0	1
Ålder	6720	52.97679	17.19366	17	98
Klass	6207	.6280006	.4833772	0	1
Vänster – Höger	2987	.4611065	.206996	0	1
Globalisering – Xenofobi	3072	.4792259	.1882399	0	1
Mjuk – Hård Kriminalpolitik	3201	.7009372	.2402082	0	1
Positiva – Negativa Miljöattityder	1441	.4615718	.2056225	0	1
Positiva – Negativa Jämställdhetsattityder	1721	.6549797	.1777809	0	1

Kommentar: Variablernas värden (förutom min/max-värdet) kommer se olika ut i de olika analyserna beroende på sammansättningen av urvalet i varje åsiktsdimension/förslag.

4.4. Regressionsanalys

I den multipla OLS-regressionen interagerar alla de oberoende variablerna med kunskapsmättet, samtidigt som samma variabler kontrolleras för. Vidare beräknas sannolikheten att ha en viss åsikt givet att man var ”fullt informerad”. Alla som har värde 1 på kunskapsindexet (det vill säga att man har rätt på alla kunskapsfrågor man svarat på⁴) klassas som ”fullt informerad”. Skillnaden mellan vad den faktiska opinionen har för åsikter och vad den hypotetiskt ”fullt informerade” opinionen har för åsikter uttrycks i procentenheter och visar på kunskapseffekten. Även åsikter vid kunskapsnivå noll testas, detta skapar möjligheten att

⁴ Andra författare har andra riktvärden för ”fullt informerad”. Ahlstrom-Vij (2021) använder sätter gränsen vid 75 procent rätt medan jag följer bland annat Oscarsson (2007) som sätter gränsen vid 100 procent.

jämföra väljarnas åsikter vid ”ingen” och ”full” information. Resultaten från regressionsanalyserna är svåra att tolka, men det spelar mindre roll då det är de predicerade värdena som är i fokus (Weith, 2015).

5. Resultat

Resultatet redovisas först genom att presentera utfallet av analyserna av åsiktsdimensionerna, vilket är huvudanalysen. Därefter diskuteras kunskapseffekterna på de enskilda förslagen samt robusthetstestet kort, dessa resultat redovisas i sin helhet i appendix 2–4.

5.1. Resultat: Kunskapseffekter på åsiktsdimensioner

Vi börjar med att titta på de bivariata sambanden mellan politisk kunskap och de olika åsiktsdimensionerna samt hur åsiktsdimensionerna korrelerar med varandra (tabell 3). Vad som kan urskiljas är att kunskapsindexet korrelerar positivt med vänster-höger- och jämställdhetsdimensionen och negativt med globaliserings-, kriminalpolitiks- och miljödimensionen. Korrelationerna är inte särskilt starka men alla, förutom miljödimensionen, går i förväntad riktning utifrån hypoteserna. Vad gäller åsiktsdimensionerna emellan hänger de olika mycket ihop; dimensionerna korrelerar starkt positivt eller negativt med varandra (0.32 till 0.68 och -0.48 till -0.60).

Tabell 3: Bivariata korrelationer mellan oberoende och beroende variabel

	Kunskaps- index	Vänster – Höger	Globalisering – Xenofobi	Mjuk – Hård Kriminalpolitik	Positiva – Negativa Miljöattityder	Positiva – Negativa Jämställdhets- attityder
Kunskapsindex	1.000					
Vänster – Höger	0.0492	1.000				
Globalisering – Xenofobi	-0.1381	0.3230	1.000			
Mjuk – Hård Kriminalpolitik	-0.0817	0.4324	0.6788	1.000		
Positiva – Negativa Miljöattityder	-0.0108	-0.5202	-0.5060	-0.5058	1.000	
Positiva – Negativa Jämställdhetsattity- der	0.0606	-0.5057	-0.5997	-0.4771	-	1.000

I tabell 4 presenteras hur åsikterna för de olika åsiktsdimensionerna förändras vid olika kunskapsnivåer.⁵ Första kolumnen till vänster visar åsiktsdimensionerna. Nästa kolumn, de faktiska åsikterna, visar den genomsnittliga åsikten för urvalet; det vill säga hur många som är positiva till den underliggande egenskap som dimensionen mäter. Detta innebär att i vänster-högerdimensionen är de faktiska åsikterna 0.46, vilket kan tolkas i termer av procent. Med andra ord har 46 procent av urvalet positiva högeråsikter vid åsiktsmedelvärdet. I kolumn två och tre presenteras den sannolika medelvärdesåsikten för de olika dimensionerna när hela urvalet har kunskapsnivå noll respektive ett. För vänster-högerdimensionen innebär detta att 45 procent av urvalet har positiva högeråsikter vid kunskapsnivå 0 och 46 procent har positiva högeråsikter vid kunskapsnivå 1. Inom parenteserna presenteras skillnaden i procentenheter från de faktiska

⁵ Regressionstabell för analyserna med kunskapsindex som oberoende variabel, åsiktsdimensionerna som beroende variabel samt de olika interaktions- och kontrollvariablerna presenteras i appendix 1.

åsikterna, i vänster-högerdimensionen förändras åsikterna med noll procentenheter (avrundat till två decimaler) vid både kunskapsnivå noll och ett. *Det centrala för analysen är skillnaden mellan de faktiska och ”fullt informerade” åsikterna*, vilket dels presenteras inom parentes bredvid värdet vid kunskapsnivå 1, dels i den femte kolumnen ”Kunskapseffekter”. Åsikterna vid kunskapsnivå noll har tagits med för att illustrera hur åsikterna skulle skifta om alla var ”oinformerade”. P-värdet (den femte kolumnen) testar huruvida skillnaden mellan de faktiska åsikterna och åsikterna vid kunskapsnivå ett är statistiskt signifikant. Beslutsregeln för vad som anses vara statistiskt signifikant brukar ligga på 0.05 eller lägre; det vill säga att vi kan, vid p-värde 0.05, vara 95 procent säkra på att skillnaden inte beror på slumpen (Esaiasson, et al., 2017, sid. 394). Alltså, ju lägre p-värde desto mer statistiskt signifikant. Skillnaden för vänster-högerdimensionen mellan de faktiska och de ”fullt informerade” (kunskapsnivå 1) åsikterna har ett p-värde på 0.47; det vill säga ej statistiskt signifikant. Sista kolumnen (N) visar hur många personer som är med i varje analys.

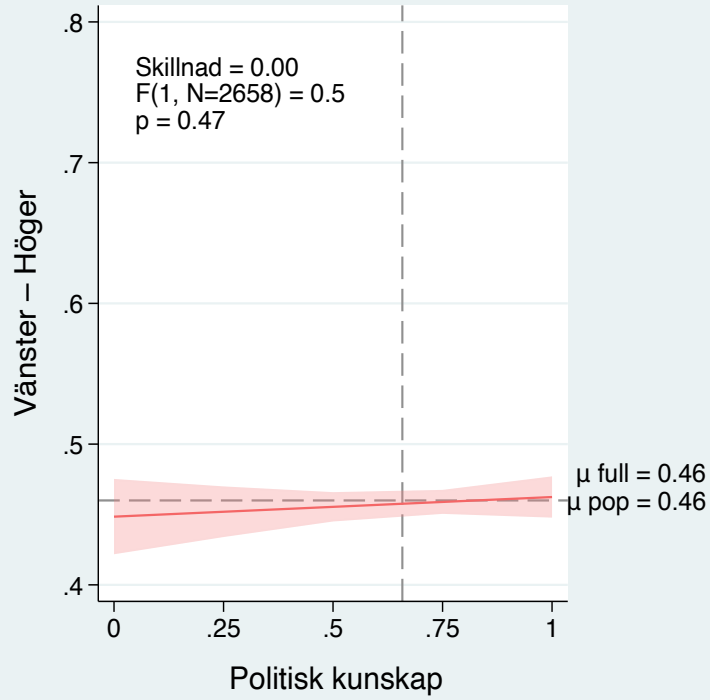
Tabell 4: Åsikter i fem åsiktsdimensioner vid olika kunskapsnivåer

Åsiktsdimensioner	Faktiska åsikter (μ)	Kunskapsnivå 0	Kunskapsnivå 1	Kunskapseffekter	P-värde	N
Vänster – Höger	0.46	0.45 (-0.00)	0.46 (0.00)	0.00	0.47	2658
Globalisering – Xenofobi	0.48	0.55 (0.07)	0.45 (-0.03)	-0.03	0.00	2730
Mjuk – Hård Kriminalpolitik	0.70	0.76 (0.06)	0.67 (-0.03)	-0.03	0.00	2833
Positiva – Negativa Miljöattityder	0.46	0.44 (-0.02)	0.47 (0.01)	0.01	0.35	1277
Positiva – Negativa Jämställdhetsattityder	0.66	0.62 (-0.04)	0.68 (0.02)	0.02	0.01	1530

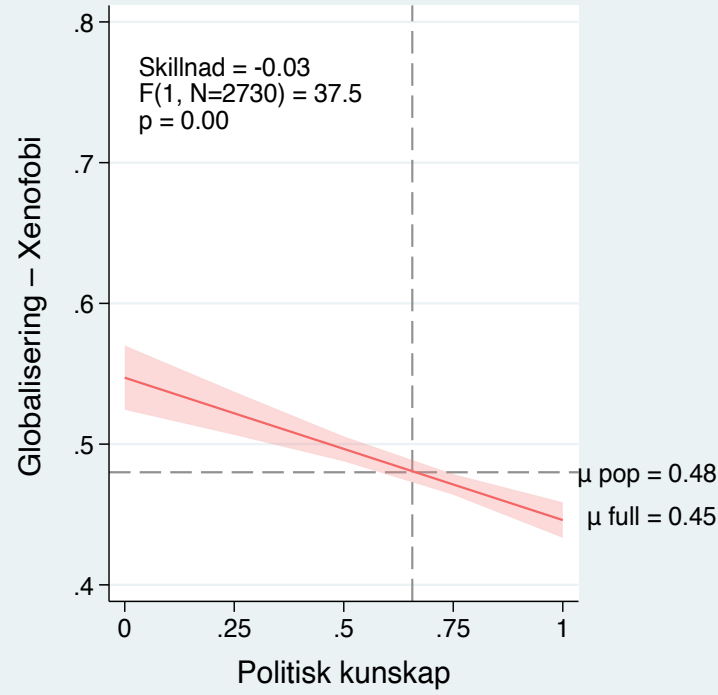
Nedan presenteras de fem åsiktsdimensionerna i form av grafer där den horisontella x-linjen (”Politisk kunskap”) visar grader av politisk kunskap uppdelat i steg på 0.25. Y-linjen motsvarar graden av åsikter där högre värden indikerar mer höger- och xenofobiåsikter, hårdare inställning till kriminalpolitik och positiva miljö- och jämställdhetsattityder. Den

streckade horisontella linjen motsvarar medelåsikten för urvalet (de faktiska åsikterna), medan den vertikala streckade linjen visar urvalets kunskapsmedelvärde. Den röda linjen är regressionslinjen och illustrerar hur åsikterna förändras vid olika kunskapsnivåer. Det heltäckande röda området visar hur stor konfidensintervallen är, det vill säga hur stor sannolikhet (beroende på p-värdet) det är att genomsnittsåsikten för varje kunskapsnivå ligger inom intervallen (Teorell & Svensson, sid. 128–129). ”Skillnad” representerar skillnaden mellan de faktiska och de ”fullt informerade” åsikterna (kunskapseffekten). F- och P-värdet hur statistiskt signifikant denna skillnad är, endast p-värdet kommer diskuteras vad gäller signifikansnivåer.

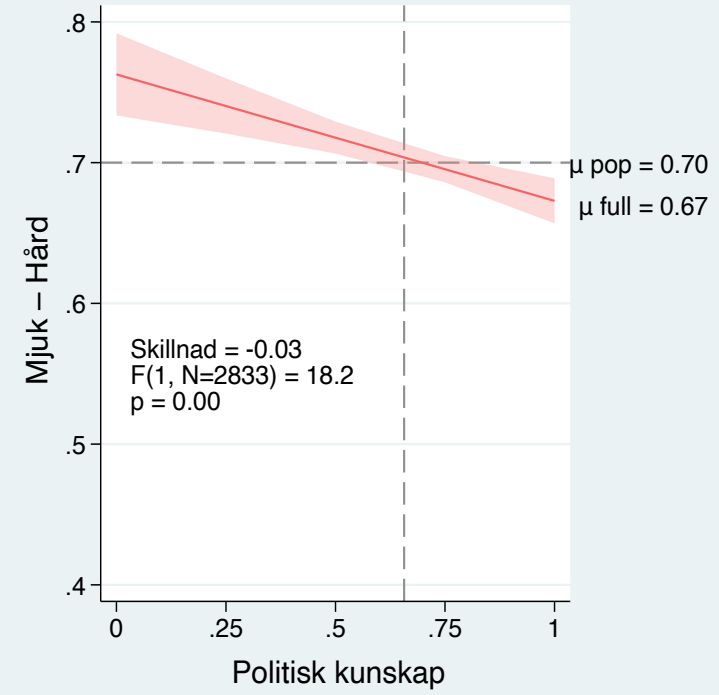
Graf 1: Vänster – Höger

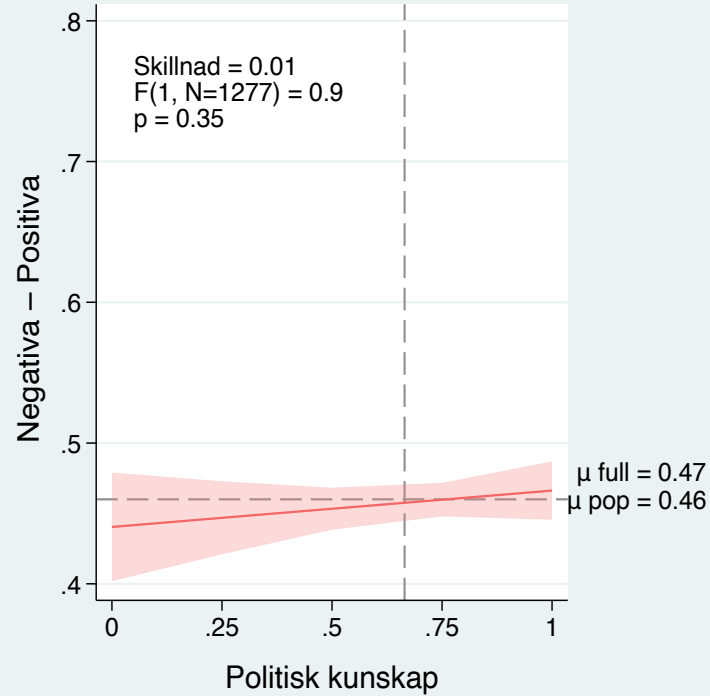
Graf 2: Globalisering – Xenofobi

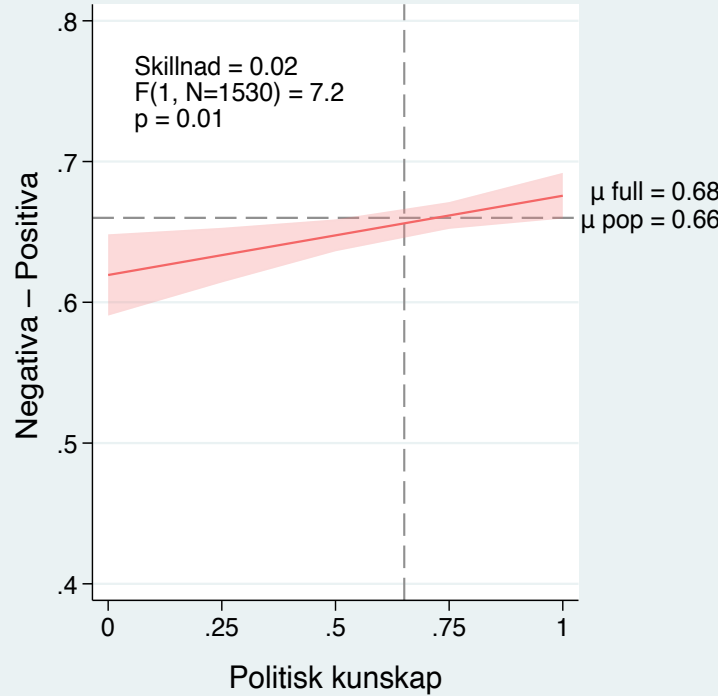
Graf 3: Mjuk – Hård Kriminalpolitik

Graf 4: Negativa – Positiva Miljöattityder

Graf 5: Negativa – Positiva Jämställdhetsattityder

Vad som framgår av tabell 3 och av graf 1–5 är att det i fyra av fem åsiktsdimensioner finns en kunskapseffekt mellan medelåsikten och den ”fullt informerade” åsikten, dock är endast tre av kunskapseffekterna statistiskt signifikanta. Alla hypoteserna förutom H2 testas på åsiktsdimensionerna och alla utom två får stöd i analysen. De fem åsiktsdimensionerna diskuteras nedan i tur och ordning.

I vänster-högerdimensionen finns ingen kunskapseffekt (graf 1), skillnaden på de faktiska åsikterna och de hypotetiskt ”fullt informerade” åsikterna är inte ens en procentenhet. Får att sätta detta i perspektiv; 1 procentenhet är 1/25 av ett skalsteg på en 5-gradig skala vilket innebär att 1 procentenhet är 4 procent av ett skalsteg på en 5-gradig skala. Vidare kan vi även se att skillnaden mellan de faktiska och de ”fullt informerade” åsikterna inte är statistiskt signifikant, den har ett p-värde på 0.47 vilket är långt ifrån beslutsregeln på 0.05 eller mindre. Politisk kunskap verkar således inte ha någon påverkan på ens vänster-högeråsikter, vilket inte stämmer överens med H1. Av H1 framgick att politisk kunskap torde gynna högeråsikter, baserat på tidigare studiers resultat, vilket alltså inte är fallet. Det här kan förklaras av att kunskap ser olika ut i olika samhällsgrupper (Oscarsson, 2007); mer politisk kunskap i en del grupper skapar vänsteråsikter och i andra grupper högeråsikter. Huruvida vänster- eller högeråsikter gynnas av mer kunskap bör enligt detta resonemang bero på hur populationen är sammansatt; vilka grupper som är störst och så vidare. En annan tolkning är att väljare inte behöver kunskap för att ta korrekta vänster-högerbeslut då de använder sig av heuristik.

I dimensionen som mäter globaliserings- och xenofobiåsikter (graf 2) syns en kunskapseffekt mellan de faktiska åsikterna och de ”fullt informerade” åsikterna. Att gå från medelvärdet till kunskapsnivå 1 gör att sannolikheten att man har åsikter som främjar globalisering ökar med tre procentenheter. Skillnaden är statistiskt signifikant ($p = 0.00$) vilket gör att vi med säkerhet kan säga att mer politisk kunskap gör att man har positivare globaliseringsåsikter. Hypotes 3 får således stöd; ju mer politisk kunskap man har, desto mindre främlingsfientlig och desto mer öppen gentemot internationellt samarbete är man. I den faktiska opinionen var en knapp majoritet för mer globalisering, högre kunskap gjorde att denna majoritet växte något. Den substantiella skillnaden var inte särskilt stor men kan anses få mer tyngd då opinionen var relativt jämn mellan för och emot globalisering. Vad gäller öppenhet gentemot invandring (H2) finns argument för att även den får stöd men det blir tydligare att dra slutsatser av detta från de enskilda förslagen.

Av graf 3 framgår att högre politisk kunskap ökar sannolikheten att man har en mjukare inställning till kriminalpolitik. Skillnaden mellan medelvärdet och de ”fullt informerade”

åsikterna är tre procentenheter. Skillnaden är statistiskt signifikant ($p = 0.00$) och H4 får därmed stöd i analysen. När kunskapen ökar finns argument för att toleransnivån ökar och att man då blir mer villig att se bortom hårda straff för att lösa problem med kriminalitet. Dock är fortfarande en klar majoritet för mer hård kriminalpolitik även i en värld där alla var ”fullt informerade”. Man kan alltså argumentera för att de tre procentenheter som skiljde den faktiska och ”fullt informerade” opinionen åt i slutändan inte spelade särskilt stor roll.

Miljödimensionen (graf 4) visar på en lägre kunskapseffekt och även om sannolikheten att miljöattityderna är mer positiva givet mer kunskap är det endast med en procentenhet. Skillnaden på en procentenhet mellan medelvärdet och kunskapsnivå ett är heller inte statistiskt signifikant ($p = 0.35$) vilket gör att vi inte kan säga huruvida skillnaden beror på slumpen eller inte. H5 kan således inte bekräftas; mer politisk kunskap gör varken att man har mer positiva eller mer negativa miljöattityder.

Graf 5 visar på en kunskapseffekt på två procentenheter mellan medelvärdet och de ”fullt informerade” åsikterna, skillnaden är statistiskt signifikant ($p = 0.01$). Med det sagt är den substantiella effekten inte särskilt stor. En stor majoritet hade redan positiva jämställdhetsattityder och ökningen på två procentenheter gör inte att opinionen förändras nämnvärt. H6 får stöd i analysen men precis som i kriminalpolitiksdimensionen är skillnaden obetydlig när man ser att samma slutsatser går att dra från den faktiska som den ”fullt informerade” opinionen; en klar majoritet är för.

5.2. Resultat: Kunskapseffekter på enskilda förslag

Utöver de fem åsiktsdimensionerna har även resten av de tillgängliga förslagen tillsammans med varje enskilt förslag som ingår i dimensionerna testats var för sig dels som dikotomier⁶, dels som ordinalskalor. Anledningen att detta görs är för att testa hypoteserna ytterligare och på ett annorlunda sätt för att få grepp om effekternas betydelse samt se i vilka förslag där störst kunskapseffekter påvisas. Åsiktsdimensionernas urval har även använts på de enskilda

⁶ De som är för förslaget kodas som 1 och de som är emot förslaget som 0, se appendix 2.

förslagen som ingår i dimensionerna för att kunna dra slutsatser om hypoteserna baserat på samma urval.⁷

I 35 av de dikotoma förslagen (64 procent) fanns ingen eller en liten kunskapseffekt på mellan 0 och 3 procentenheter, tre av dessa förslag var statistiskt signifikanta. 16 av förslagen (29 procent) uppvisade en kunskapseffekt på mellan 4 och 8 procentenheter och i 4 förslag (7 procent) fanns en kunskapseffekt på 9 procentenheter eller högre. Alla förslag där kunskapseffekter på mer än fyra procentenheter hittas är statistiskt signifikanta. Vad gäller hypoteserna framträder en något annorlunda bild än när åsiktsdimensionerna testades. När kunskapseffekterna i förslagen som går åt ena hållet plussas samman och jämförs med kunskapseffekterna i förslagen som går åt andra hållet går alla dimensioner åt förväntat håll enligt hypoteserna, detta inklusive vänster-höger- och miljödimensionen som inte uppvisade någon kunskapseffekter tidigare. Även H2 som antog att kunskap bör leda till positiva attityder om invandring får stöd. Vidare är storleken på åsiktsdimensionernas kunskapseffekter generellt större när hypoteserna testas på detta sätt. Man ska dock komma ihåg att majoriteten av kunskapseffekterna inte är statistiskt signifikanta. De fyra dikotomikodade förslagen som uppvisade störst kunskapseffekter presenteras i tabell 5.

När förslagen testades som ordinalskalor uppvisade 39 förslag (71 procent) en kunskapseffekt på mellan 0 och 3 procentenheter, varav 9 av dessa förslag var statistiskt signifikanta. Resterande förslag hade en kunskapseffekt på mellan fyra och sex procentenheter och statistiskt signifikanta. Undersöker man förslagen som ingår i åsiktsdimensionerna så liknar resultaten de som upptäcktes i analysen med åsiktsdimensionerna. Alla hypoteser får stöd förutom H1 och H5, vilket även var slutsatsen när hypoteserna testades tidigare med förslagen i aggregerad form.

⁷ Resultaten från de enskilda förslagen presenteras i appendix 2 (dikotomkodade förslag) och i appendix 3 (ordinalkodade förslag).

Tabell 5: Åsikter i de fyra politiska förslag (dikotomiskodade) med störst kunskapseffekter vid olika kunskapsnivåer

Politiska förslag	Faktiska åsikter (μ)	Kunskapsnivå 0	Kunskapsnivå 1	Kunskaps- effekter	P- värde	N
Öka frihandeln	0.57	0.33 (-0.24)	0.69 (0.12)	0.12	0.00	2730
Öka arbetskraftsinvandringen	0.23	0.10 (-0.12)	0.33 (0.10)	0.10	0.00	1325
Samhälle som stärker HBTQ-rättigheter	0.69	0.47 (-0.22)	0.78 (0.09)	0.09	0.00	1530
Mer internationellt samhälle	0.53	0.36 (-0.16)	0.61 (0.09)	0.09	0.00	2730

Kommentar: Ju högre värde desto mer är man för förslaget, till exempel är 57 procent för att öka frihandeln. Alla förslag förutom "Öka arbetskraftinvandringen" är med i någon av åsiktsdimensionerna.

5.3. Robusthetstest: Ytterligare variabler inkluderat i modellen

Som ett robusthetstest inkluderades ideologi i modellen (se appendix 4). I åsiktsdimensionerna finns ingen skillnad mot originalmodellen som är värd att nämna. Vad gäller de enskilda dikotoma förslagen gjorde ideologi ingen skillnad i 16 förslag, förändrade kunskapseffekten med 1 eller 2 procentenheter i 34 förslag. I resterande 5 förslag var skillnaden 3 procentenheter i 4 förslag och 6 procentenheter i förslaget om att införa språktest. Att inkludera ideologi i modellen gav således en större effekt på de enskilda dikotomiserade förslagen än på åsiktsdimensionerna i termer av förändring i procentenheter. Med det sagt är förändringarna så pass små (91 procent av förslagen förändrades med 0 till 2 procentenheter) att man kan argumentera för att ideologi inte gör särskilt stor skillnad på kunskapseffekterna. Inget robusthetstest med ideologi inkluderat gjordes på de ordinalskalade enskilda förslagen.

Ytterligare ett robusthetstest (appendix 4) gjordes på åsiktsdimensionerna med geografisk hemvist och inkomst inkluderat i modellen. Den utökade modellen producerade inga skillnader värda att nämna.

6. Diskussion

Med utgångspunkten att politisk kunskap är något normativt viktigt och att kunskap gör skillnad för väljarnas preferenser har studien byggt vidare på tidigare forskning som undersökt kunskapseffekter i olika sammanhang. Tidigare studier har till stor del visat på att kunskapseffekter existerar, men på grund av andra teorier som lyfter fram informationsprocessande snarare än informationsnivåer är det ingen självklarhet att politisk kunskap bör vara centralt för att väljarna ska kunna göra rätt val. Det fanns således utrymme att testa teorin ytterligare; inte minst på åsikter om politiska förslag som är ett mindre utforskat område. Uppsatsen har haft tre huvudsakliga mål: att testa teorin om kunskapseffekter för att undersöka till vilken grad kunskapseffekter existerar i åsikter om politiska förslag i en svensk kontext, undersöka hur stora dessa kunskapseffekter är samt granska i vilka åsikter om förslag dessa kunskapseffekter finns.

Resultatet visar på att kunskapseffekter går att urskilja. I 3 av 5 åsiktsdimensioner finner studien kunskapseffekter på mellan 2 och 3 procentenheter som är statistiskt signifikanta. I 22 respektive 25 av 55 enskilda förslag finner studien statistiskt signifikanta resultat på mellan 3 och 12 procentenheter. I likhet med tidigare forskning om kunskapseffekter i allmänhet (Bartels, 1996; Oscarsson, 2007; Weith, 2015) och kunskapseffekter på åsikter om politiska förslag i synnerhet (Althaus, 1998; Althaus, 2003), kan alltså skillnader mellan faktiska och ”fullt informerade” preferenser påvisas.

Kunskapseffekterna i denna studie kan argumenteras vara små. De kunskapseffekter som påvisas i åsiktsdimensionerna är mellan två och tre procentenheter och inte heller den substantiella effekten är särskilt stor; skiftena i opinionen som kunskapseffekterna skapar är till stor del oväsentliga. Majoriteten av de enskilda förslagen visar på små och statistiskt insignifikanta kunskapseffekter. Av alla dimensioner och alla 55 enskilda förslag (testade 2 gånger, som dikotomier och ordinalskalor) skulle majoriteten skiftat från att vara för till emot eller tvärtom i endast 6 förslag (varav 5 med statistiskt signifikant effekt).

En jämförelse med Althaus (1998) kan göras för att få perspektiv på de resultat som påvisats i denna studie. Hela 56 procent av de 45 förslag som Althaus (1998) undersökte visade på en kunskapseffekt på mer än 5 procentenheter och i 27 procent av förslagen upptäcktes en kunskapseffekt på mer än 11 procentenheter. Ställer man Althaus resultat i kontrast till resultaten ovan är kunskapseffekterna från denna studie modesta. Mindre än hälften av de enskilda förslagen uppvisade en kunskapseffekt på mer än tre procentenheter

och endast i fyra förslag var kunskapseffekten nio procentenheter eller mer. Althaus (1998) skapar kategorier som liknar denna studies åsiktsdimensioner och även de uppvisar en betydligt starkare kunskapseffekt än vad dimensionerna i denna studie gör. Vidare finner Althaus (1998) statistiskt signifikanta ($p < 0.05$) kunskapseffekter i 89 procent av förslagen, medan den aktuella studien endast finner statistiskt signifikanta resultat i 40 respektive 45 procent av de enskilda förslagen. Det ska dock sägas att Althaus använde dikotoma beroende variabler, men jämför man endast med resultaten från de dikotoma förslagen från denna studie är kunskapseffekterna fortfarande betydligt större i Althaus studie. Att skillnaden är så pass stor kan bero på de lägre kunskapsnivåerna i USA (Milner, 2002; Delli Carpini, 2005). Att kunskapsmedelvärdet är relativt högt för de svenska väljarna kan vara en anledning att få och små kunskapseffekter upptäcks (Oscarsson, 2007); steget från de faktiska åsikterna till att bli ”fullt informerad” är inte särskilt stort. Kunskapseffekterna ökar ju okunnigare man är och därför är det inte konstigt att det finns mindre kunskapseffekter i länder där befolkningen är kunnigare.

Analysen har till stor del jobbat utifrån ett antal hypoteser för att ta reda på bland vilka typer av åsikter det finns kunskapseffekter. Hypoteserna har byggts på tidigare forskning och har utgått från att politisk kunskap påverkar åsikter på något sätt. H2, H3, H4 och H6 får alla stöd i analysen; politisk kunskap skapar positiva invandrings-, globaliserings- och jämställdhetsattityder samt gör att man har en mjukare inställning till kriminalpolitik. H5, som antog att politisk kunskap skulle generera positiva miljöattityder, fick svagt men inte statistiskt signifikant stöd. En slutsats är att politisk kunskap verkar skapa något mer toleranta och faktabaserade åsikter. Av analysen går det även att dra slutsatsen att ideologiska vänster-högerfrågor inte berörs nämnvärt av ens kunskapsnivå då H1 inte fick stöd i analysen. Detta kan tolkas som att kunskap har olika påverkan inom olika grupper (Oscarsson, 2007).

Det finns utrymme för diskussion om metodvalen som gjorts, bland annat om operationaliseringen av en ”fullt informerad” väljare. Hur hade kunskapseffekterna sett ut om man satt ribban lägre? Är det verkligen rimligt att endast de som har alla rätt ska klassas som ”fullt informerad”? I analysen handlade det om cirka 6 procent av väljarna, hade gränsen sänkts till 90 procent hade i stället 13 procent av väljarna representerat de ”fullt informerade” väljarnas åsikter. Det skulle innebära att ett större antal respondenter med mer skilda karaktärsdrag skulle bli representerade. Till sist finns utrymme för kritik vad gäller modellen, har viktiga förklaringsvariabler uteslutits? Idéen var att hålla modellen simpel, men tidigare författare har

av olika anledningar använt modeller med fler interaktions- och kontrollvariabler. I två robusthetstest inkluderades dock ytterligare variabler vilket inte påverkade resultatet nämnvärt.

Kontroversen mellan de som anser att politisk kunskap inte behöver vara nödvändigt för att ta korrekta beslut och de som anser det bör beröras. Kontroversen kokar ned till huruvida låga kunskapsnivåer är ett problem eller inte. Spelar politisk kunskap någon roll eller kan väljare använda sig av heuristik? Vad denna uppsats visat är att politisk kunskap har en påverkan på åsikter om politiska förslag; men kunskapseffekterna är inte särskilt stora. Opinionen är missvisande; men inte så pass missvisande att vi skulle se stora skiften givet att alla var ”fullt informerade”. Kunskapseffekterna är små men många och på aggregerad nivå kan man uppfatta skiften mot mer toleranta åsikter, men det är inte på något sätt några dramatiska förändringar. Detta kan indikera på att väljarna är bra på att använda sig av heuristik och andra informationsprocessande strategier, något som Oscarsson (2007) menar att svenska väljare är. I stället för att ta en lång omväg i form av att ackumulera politisk kunskap tar man informationsgenvägar och går direkt till att fatta rätt beslut (Lupia, 1994). Att vara politiskt kunnig är, även om det är någonting normativt bra, enligt denna tolkning kostsamt och onödigt.

Ytterligare förklaringar till de relativt låga kunskapseffekterna kan vara att opinionen bygger på känsla och att vi befinner oss i en tid där kunskap minskat i betydelse (Ahlstrom-Vij, 2021). Eller att de som inte tillkännager sina åsikter kan vara personer från grupper som tenderar att ha låga politiska kunskaper, vilket innebär att det kan finnas gömda kunskapseffekter (Althaus, 2003). Althaus menar att man inte bör titta sig blind på kunskapseffekter utan satsa på att så många som möjligt förstår sina egenintressen.

Min uppsats har visat att kunskapseffekter existerar på åsikter om politiska förslag, dock hade de svenska väljarna till stor del artikulera liknande åsikter givet att de var mer informerade. Tendenser mot mer toleranta attityder går att urskilja, men återigen är skillnaderna så pass små att det kan vara vanskligt att dra för stora växlar av attitydförändringarna. Trots detta finns skäl att sätta medborgarnas politiska kunskaper i främsta rummet eftersom det är normativt eftersträvansvärt att ha en kunnig befolkning då kunskapen för med sig många fördelar (Delli Carpini & Keeter, 1996). En intressant väg för framtida forskning är att fortsätta leta efter eventuella kunskapseffekter på åsikter för att försöka identifiera var politisk kunskap spelar störst roll. Det vore även givande att testa kunskapseffekter på åsikter över tid i stället för att göra tvärsnittsstudier för att se hur kunskapseffekterna ser ut på lång sikt. Vidare visar denna studie att olika metodologiska vägval spelar roll; hur man kodar och operationaliserar

variabler samt vilka variabler man väljer att inkludera. Nya kreativa statistiska modeller bör prövas för att skänka mer robusthet till forskningsfältet.

7. Referenser

- Achen, C. H. (2002). Toward a new political methodology: Microfoundations and ART. *Annual review of political science*, 5(1), 423-450.
- Ahlstrom-Vij, K. (2021). Do we live in a 'post-Truth'era? *Political Studies*, 00323217211026427.
- Ahlstrom-Vij, K., & Allen, W. (2021). As we like it: did the UK's 2016 EU referendum reveal the "Will of the People?". *PS: Political Science and Politics*.
- Ahlstrom-Vij, K. (2022). The case for modelled democracy. *Episteme*, 19(1), 89-110.
- Althaus, S. L. (1998). Information effects in collective preferences. *American Political Science Review*, 92(3), 545-558.
- Althaus, S. L. (2001). Who's voted in when the people tune out? Information effects in congressional elections. *Communication in US elections: New agendas*, 33-54.
- Althaus, S. L. (2003). *Collective preferences in democratic politics: Opinion surveys and the will of the people*. Cambridge University Press.
- Alvarez, R. M., & McCaffery, E. J. (2003). Are there sex differences in fiscal political preferences? *Political Research Quarterly*, 56(1), 5-17.
- Arnold, J. R. (2012). "The electoral consequences of voter ignorance". *Electoral Studies* 31(4): 796–815.
- Bartels, L. M. (1996). Uninformed votes: Information effects in presidential elections. *American journal of political science*, 194-230.
- Bartels, L. (2010). The Study of Electoral Behavior. In *The Oxford Handbook of American Elections and Political Behavior* (Oxford Handbooks of American Politics, pp. The Oxford Handbook of American Elections and Political Behavior, 2010-02-25). Oxford University Press.
- Berelson, B. (1952). Democratic theory and public opinion. *Public Opinion Quarterly*, 313-330.
- Berelson, B., Lazarsfeld, P., & McPhee, W. (1954). Democratic practice and democratic theory. *Berelson et al., Voting: A Study of Opinion Formation in a Presidential Campaign (Chicago)*.
- Bhatti, Y. (2010). What would happen if we were better informed? Simulating increased knowledge in European Parliament (EP) elections. *Representation*, 46(4), 391-410.

- Brady, H. E., & Sniderman, P. M. (1985). Attitude attribution: A group basis for political reasoning. *American Political Science Review*, 79(4), 1061-1078.
- Cavaille, C., & Marshall, J. (2019). Education and anti-immigration attitudes: Evidence from compulsory schooling reforms across Western Europe. *American Political Science Review*, 113(1), 254-263.
- Chalfin, A., & McCrary, J. (2017). Criminal deterrence: A review of the literature. *Journal of Economic Literature*, 55(1), 5-48.
- Delli Carpini, M. X., & Keeter, S. (1993). Measuring political knowledge: Putting first things first. *American Journal of Political Science*, 1179-1206.
- Delli Carpini, M. X., & Keeter, S. (1996). *What Americans know about politics and why it matters*. Yale University Press.
- Delli Carpini, M. X. (2000). In search of the informed citizen: What Americans know about politics and why it matters. *The Communication Review*, 4(1), 129-164.
- Delli Carpini, M. X. (2005). An overview of the state of citizens' knowledge about politics. *Departmental Papers (ASC)*, 53.
- Dijkstra, A., Buist, G., Moorer, P., & Dassen, T. (1999). Construct validity of the Nursing Care Dependency Scale. *Journal of clinical Nursing*, 8(4), 380-388.
- Downs, A. (1957). An economic theory of democracy.
- Esaiasson, P., Gilljam, M., Oscarsson, H., Towns, A., & Wängnerud, L. (2017). *Metodpraktikan: Konsten att studera samhälle, individ och marknad*. 5. uppl. Stockholm: Norstedts Juridik.
- Gallego, A. (2007). Unequal political participation in Europe. *International Journal of Sociology*, 37(4), 10-25.
- Galston, W. A. (2001). Political knowledge, political engagement, and civic education. *Annual review of political science*, 4(1), 217-234.
- Gilens, M. (2001). Political ignorance and collective policy preferences. *American Political Science Review*, 95(2), 379-396.
- Grigorieff, A., Roth, C., & Ubfal, D. (2020). Does information change attitudes toward immigrants?. *Demography*, 57(3), 1117-1143.
- Grönlund, K., & Milner, H. (2006). The determinants of political knowledge in comparative perspective. *Scandinavian Political Studies*, 29(4), 386-406.

- Hainmueller, J., & Hiscox, M. J. (2006). Learning to love globalization: Education and individual attitudes toward international trade. *International Organization*, *60*(2), 469-498.
- Hainmueller, J., & Hiscox, M. J. (2007). Educated preferences: Explaining attitudes toward immigration in Europe. *International organization*, *61*(2), 399-442.
- Hansen, K. M. (2009). Changing patterns in the impact of information on party choice in a multiparty system. *International Journal of Public Opinion Research*, *21*(4), 525-546.
- Hastie, R., & Park, B. (1986). The relationship between memory and judgment depends on whether the judgment task is memory-based or on-line. *Psychological review*, *93*(3), 258.
- Inglehart, R., & Norris, P. (2000). The developmental theory of the gender gap: Women's and men's voting behavior in global perspective. *International Political Science Review*, *21*(4), 441-463.
- IPCC, 2022: *Climate Change 2022: Impacts, Adaptation, and Vulnerability*. Contribution of Working Group II to the Sixth Assessment Report of the Intergovernmental Panel on Climate Change [H.-O. Pörtner, D.C. Roberts, M. Tignor, E.S. Poloczanska, K. Mintenbeck, A. Alegría, M. Craig, S. Langsdorf, S. Löschke, V. Möller, A. Okem, B. Rama (eds.)]. Cambridge University Press. In Press.
- Jensen, A. T., & Engesbak, H. (1994). The Many Faces of Education: why are people with lower education more hostile towards immigrants than people with higher education?. *Scandinavian Journal of Educational Research*, *38*(1), 33-50.
- Johansson, Bengt & Kumlin, Staffan & Naurin, Elin & Wängnerud (2014). Att förstå det politiska spelet. I Johansson, Bengt & Kumlin, Staffan & Naurin, Elin & Wängnerud (Red.), *Det politiska spelet. Medborgare, medier och politiker i den representativa demokratin*. Lund: Studentlitteratur AB.
- Kuklinski, J. H., & Quirk, P. J. (2000). Reconsidering the rational public: Cognition, heuristics, and mass opinion. *Elements of reason: Cognition, choice, and the bounds of rationality*, 153-182.
- Lau, R. R., & Redlawsk, D. P. (1997). Voting correctly. *American Political Science Review*, *91*(3), 585-598.

- Lau, R. R., & Redlawsk, D. P. (2001). Advantages and disadvantages of cognitive heuristics in political decision making. *American journal of political science*, 951-971.
- Liu, P., Teng, M., & Han, C. (2020). How does environmental knowledge translate into pro-environmental behaviors?: The mediating role of environmental attitudes and behavioral intentions. *Science of the total environment*, 728, 138126.
- Lijphart, A. (1997). Unequal participation: Democracy's unresolved dilemma presidential address, American Political Science Association, 1996. *American political science review*, 91(1), 1-14.
- Lodge, M., McGraw, K. M., & Stroh, P. (1989). An impression-driven model of candidate evaluation. *American Political Science Review*, 83(2), 399-419.
- Lupia, A. (1994). Shortcuts versus encyclopedias: Information and voting behavior in California insurance reform elections. *American Political Science Review*, 88(1), 63-76.
- Luskin, R. C. (1987). Measuring political sophistication. *American journal of political science*, 856-899.
- Luskin, R. C., Fishkin, J. S., & Jowell, R. (2002). Considered opinions: Deliberative polling in Britain. *British Journal of Political Science*, 32(3), 455-487.
- Mansbridge, J. (2010). Deliberative polling as the gold standard. *The good society*, 19(1), 55-62.
- Milner, H. (2002). *Civic literacy: How informed citizens make democracy work*. UPNE.
- Mondak, J. J. (1999). Reconsidering the measurement of political knowledge. *Political analysis*, 8(1), 57-82.
- Mondak, J. J., & Anderson, M. R. (2004). The knowledge gap: A reexamination of gender-based differences in political knowledge. *The Journal of Politics*, 66(2), 492-512.
- Nagin, D. S. (2013). Deterrence in the twenty-first century. *Crime and justice*, 42(1), 199-263.
- Neuman, W. R., & Neuman, W. R. (1986). *The paradox of mass politics: Knowledge and opinion in the American electorate*. Harvard University Press.
- Oscarsson, H. (2006). Valdemokratins idealmedborgare. In (p. Bäck, H. & Gilljam, M. (Red). *Valets Mekanismer*, 2006).
- Oscarsson, H. (2007). A matter of fact? Knowledge effects on the vote in Swedish general elections, 1985–2002. *Scandinavian Political Studies*, 30(3), 301–322.
- Oscarsson, Henrik. (2018). *Väljarnas kunskaper om rösträttens införande*. Valforskningsprogrammet rapportserie 2018:11. Göteborgs universitet: Valforskningsprogrammet.

- Oscarsson, H., & Holmberg, S. (2013). Förnuft och känsla. I H. Oscarsson & S. Holmberg, *Nya svenska väljare*. (sid. 287–310). Norstedts Juridik.
- Oscarsson, H., & Holmberg, S. (2016). (A). *Svenska väljare*. Wolters Kluwer.
- Oscarsson, H., & Holmberg, S. (2016). (B). Issue voting structured by left–right ideology. In *The Oxford Handbook of Swedish Politics*.
- Oscarsson, H., & Oleskog Tryggvason, Per. (2015). How Political Sophistication Affects Political Preferences and Party Choice. [Opublicerat manuskript]. Department of Political Science, University of Gothenburg.
- Oscarsson, H., & Rapeli, L. (2018). Citizens and Political Sophistication. In *Oxford Research Encyclopedia of Politics*.
- Page, B., & Shapiro, R. (1992). *The rational public: Fifty years of trends in Americans' policy preferences* (American politics & political economy).
- Persson, M. (2015). Education and political participation. *British Journal of Political Science*, 45(3), 689-703.
- Plutzer, E. (2018). Demographics and the social bases of voter turnout. In *The Routledge Handbook of Elections, Voting Behavior and Public Opinion* (1st ed., Vol. 1, pp. 69-82). Routledge.
- Popkin, S. (1991). *The reasoning voter: Communication and persuasion in presidential campaigns*. Chicago: University of Chicago Press.
- Popkin, S. L., & Dimock, M. A. (2000). Knowledge, trust, and international reasoning. *Elements of reason: Cognition, choice, and the bounds of rationality*, 214-238.
- Rapeli, L. (2014). Knowledge and Opinion: The Immigration Issue in the 2011 Finnish Parliamentary Elections. *Nationalism and Ethnic Politics*, 20(3), 309-327.
- Somin, I. (1998). Voter ignorance and the democratic ideal. *Critical Review*, 12(4), 413-458.
- Sniderman, P. M., Brody, R. A., & Tetlock, P. E. (1993). *Reasoning and choice: Explorations in political psychology*. Cambridge University Press.
- Sturgis, P. (2003). Knowledge and collective preferences: A comparison of two approaches to estimating the opinions of a better informed public. *Sociological Methods & Research*, 31(4), 453-485.
- Teorell, J., & Svensson, T. (2007). *Att fråga och att svara: samhällsvetenskaplig metod*. Liber.
- Weakliem, D. L. (2002). The effects of education on political opinions: An international study. *International Journal of Public Opinion Research*, 14(2), 141-157.

- Weaver, A. A. (2002). Determinants of environmental attitudes: A five-country comparison. *International journal of sociology*, 32(1), 77-108.
- Weith, P. T. (2015). Information Effects Across the Globe: Does Political Knowledge Matter. *Central European University*.
- Wind, S. A. (2017). An instructional module on Mokken scale analysis. *Educational Measurement: Issues and Practice*, 36(2), 50-66.
- Zaller, J. R. (1992). *The nature and origins of mass opinion*. Cambridge university press.

8. Appendix

8.1. Appendix 1: Regressionstabell

Tabell A1: Regressionstabell för fem åsiktsdimensioner

	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
	Mjuk – Hård Kriminalpolitik	Vänster – Höger	Globalisering – Xenofobi	Positiva – Negativa Miljöattityder	Positiva – Negativa Jämställdhet- sattityder
K-index	-0.0431 (0.0672)	-0.0943 (0.0623)	0.0126 (0.0533)	-0.0376 (0.0903)	0.0228 (0.0677)
1. Kön/Kvinna	0 (.)	0 (.)	0 (.)	0 (.)	0 (.)
2. Kön/Man	0.0193 (0.0271)	0.0174 (0.0249)	0.0315 (0.0213)	-0.0270 (0.0359)	-0.0562* (0.0270)
0. Låg utbildning	0 (.)	0 (.)	0 (.)	0 (.)	0 (.)
1. Hög utbildning	-0.0301 (0.0299)	-0.0242 (0.0274)	-0.0810*** (0.0235)	0.0333 (0.0389)	0.0769* (0.0304)
Ålder	0.00132 (0.000772)	-0.000564 (0.000725)	0.00242*** (0.000616)	-0.00224* (0.00104)	-0.00129 (0.000788)
0. Arbetare	0 (.)	0 (.)	0 (.)	0 (.)	0 (.)
1. Icke arbetare	0.0128 (0.0283)	0.0392 (0.0261)	-0.0309 (0.0224)	-0.0372 (0.0376)	-0.0337 (0.0285)
1. Kvinna #K- index	0 (.)	0 (.)	0 (.)	0 (.)	0 (.)
2. Man #K- index	0.0172 (0.0388)	0.0605 (0.0356)	-0.00228 (0.0306)	-0.0872 (0.0512)	-0.00421 (0.0390)

0. Låg utbildning #K-index	0	0	0	0	0
	(.)	(.)	(.)	(.)	(.)
1. Hög utbildning #K-index	-0.123**	0.00260	-0.0126	0.0298	-0.0107
	(0.0427)	(0.0391)	(0.0335)	(0.0555)	(0.0434)
K-index #Ålder	0.000710	0.000582	-0.00182*	0.00109	0.000390
	(0.00115)	(0.00107)	(0.000919)	(0.00153)	(0.00118)
0. Arbetare #K-index	0	0	0	0	0
	(.)	(.)	(.)	(.)	(.)
1. Icke arbetare #K-index	-0.0558	0.0707	-0.0157	0.0538	0.0324
	(0.0423)	(0.0390)	(0.0335)	(0.0559)	(0.0427)
Intercept	0.689***	0.456***	0.461***	0.583***	0.700***
	(0.0433)	(0.0403)	(0.0343)	(0.0587)	(0.0436)
<i>N</i>	2833	2658	2730	1277	1530
<i>R</i> ²	0.108	0.057	0.135	0.089	0.097
adj. <i>R</i> ²	0.105	0.054	0.132	0.083	0.091

Standard errors in parentheses

* $p < 0.05$, ** $p < 0.01$, *** $p < 0.001$

8.2. Appendix 2: Kunskapseffekter på åsikter om politiska förslag (dikotomikodade)

I tabell A2 presenteras resultaten från varje enskilt förslag var för sig. Förslagen är kodade som dikotomier där alternativen ”Mycket bra förslag” och ”Ganska bra förslag” har kodats som 1 och ”Mycket dåligt förslag”, ”Ganska dåligt förslag” och ”Varken bra eller dåligt förslag” har kodats som 0. I likhet med Althaus (1998) och Sturgis (2003) görs logistiska regressionsanalyser, skillnaden från exempelvis analyserna av åsiktsdimensionerna blir att dessa resultat kan visa på icke-linjära samband. Förslagen presenteras utefter storlek på kunskapseffekten mellan de faktiska och de ”fullt informerade” åsikterna.

Tabell A2: 55 politiska förslag kodade som dikotomier vid olika kunskapsnivåer

Politiska förslag	Faktiska åsikter (μ)	Kunskapsnivå 0	Kunskapsnivå 1	Kunskaps-effekter	P-värde	N
Öka frihandeln	0.57	0.33 (-0.24)	0.69 (0.12)	0.12	0.00	2730
Öka arbetskraftsinvand- ringen	0.23	0.10 (-0.12)	0.33 (0.10)	0.10	0.00	1325
Samhälle som stärker HBTQ- rättigheter	0.69	0.47 (-0.22)	0.78 (0.09)	0.09	0.00	1530
Mer internationellt samhälle	0.53	0.36 (-0.16)	0.61 (0.09)	0.09	0.00	2730
Förbjuda pornografi	0.40	0.55 (0.15)	0.32 (-0.08)	-0.08	0.00	1617
Avveckla kärnkraften på lång sikt	0.45	0.32 (-0.13)	0.52 (0.07)	0.07	0.00	1277
Lånefinansiera till höghastighetståg	0.20	0.11 (-0.09)	0.27 (0.07)	0.07	0.01	1277
Samhälle med mer marknadsekonomi	0.44	0.31 (-0.13)	0.51 (0.07)	0.07	0.00	2658
Mer miljöinriktat samhälle	0.61	0.46 (-0.15)	0.68 (0.07)	0.07	0.00	1277
Mer mångkulturellt samhälle	0.49	0.36 (-0.13)	0.56 (0.07)	0.07	0.00	2730
Minska det statliga inflytandet över det privata näringslivet	0.28	0.19 (-0.09)	0.34 (0.06)	0.06	0.01	1598
Höja pensionsåldern	0.13	0.06 (-0.07)	0.19 (0.06)	0.06	0.00	2887
Förbjuda tiggeri	0.57	0.67 (0.10)	0.52 (-0.06)	-0.06	0.00	2833
Mycket hårdare fängelsestraff	0.72	0.80 (0.08)	0.67 (-0.05)	-0.05	0.00	2833
Minska offentlig sektor	0.19	0.13 (-0.06)	0.23 (0.04)	0.04	0.01	2658
6-timmars arbetsdag	0.39	0.46 (0.07)	0.35 (-0.04)	-0.04	0.02	2879
Införa republik	0.15	0.10 (-0.05)	0.19 (0.04)	0.04	0.05	1581
Samhälle med mer kristna värden	0.19	0.13 (-0.06)	0.22 (0.04)	0.04	0.01	2865

Mer jämlikt/solidariskt samhälle	0.77	0.68 (-0.08)	0.80 (0.04)	0.04	0.03	1530
Öka inslaget av personval	0.19	0.13 (-0.06)	0.22 (0.04)	0.04	0.08	1402
Avskaffa RUT	0.17	0.13 (-0.05)	0.20 (0.03)	0.03	0.03	2658
Mer stöd till glesbygden	0.75	0.69 (-0.07)	0.78 (0.03)	0.03	0.01	2885
Minska biståndet	0.19	0.26 (0.06)	0.17 (-0.03)	-0.03	0.02	2730
Minska inkomstskillnaderna	0.63	0.57 (-0.05)	0.65 (0.03)	0.03	0.09	2658
Mer privat sjukvård	0.21	0.17 (-0.04)	0.24 (0.03)	0.03	0.09	2658
Högre flygskatt	0.40	0.34 (-0.06)	0.43 (0.03)	0.03	0.19	1277
Införa tidigare betyg	0.31	0.27 (-0.04)	0.34 (0.03)	0.03	0.25	1567
Ta emot färre flyktingar	0.52	0.57 (0.05)	0.49 (-0.03)	-0.03	0.10	2730
Mer socialistiskt samhälle	0.32	0.27 (-0.05)	0.34 (0.03)	0.03	0.09	2658
Samhälle med mer kvinnomakt	0.46	0.41 (-0.05)	0.49 (0.03)	0.03	0.22	1530
Samhälle med mer ideella organisationer	0.46	0.40 (-0.06)	0.49 (0.03)	0.03	0.14	1562
Minska försvarsutgifterna	0.17	0.20 (0.03)	0.15 (-0.02)	-0.02	0.08	4270
Höja taket i a-kassan	0.33	0.30 (-0.03)	0.34 (0.02)	0.02	0.35	2658
Införa basinkomst	0.24	0.27 (0.03)	0.22 (-0.02)	-0.02	0.37	1567
Gå med i NATO	0.27	0.23 (-0.04)	0.30 (0.02)	0.02	0.11	2730
Sänka pensionärsskatten	0.90	0.86 (-0.04)	0.92 (0.02)	0.02	0.13	1322
Samhälle med mer lag och ordning	0.80	0.75 (-0.05)	0.82 (0.02)	0.02	0.06	2833
Införa euro	0.12	0.09 (-0.03)	0.15 (0.02)	0.02	0.07	2730
Minska de sociala bidragen	0.34	0.30 (-0.04)	0.37 (0.02)	0.02	0.15	2658
Sälja statliga företag till privata köpare	0.09	0.08 (-0.01)	0.10 (0.01)	0.01	0.65	1609

Ej vinstutdelning i skattefinansierad verksamhet	0.63	0.65 (0.02)	0.62 (-0.01)	-0.01	0.48	2658
Mer föräldraledighet till papporna	0.21	0.19 (-0.02)	0.22 (0.01)	0.01	0.60	1530
Införa könskvotering i stat och kommun	0.19	0.22 (0.03)	0.18 (-0.01)	-0.01	0.39	1596
Högre bensinskatt	0.12	0.09 (-0.02)	0.13 (0.01)	0.01	0.45	1277
Begränsa aborträtten	0.05	0.07 (0.02)	0.05 (-0.01)	-0.01	0.41	1530
Införa språktest	0.65	0.67 (0.01)	0.65 (-0.01)	-0.01	0.73	1622
Sänka 4-procentsspärren	0.09	0.08 (-0.01)	0.10 (0.01)	0.01	0.66	1398
Rösträtt vid 16 år	0.07	0.09 (0.02)	0.06 (-0.01)	-0.01	0.45	1408
Samhälle med mer traditionella svenska värden	0.51	0.52 (0.01)	0.51 (-0.01)	-0.01	0.74	2730
Samhälle med starkt familjeställning	0.60	0.58 (-0.02)	0.61 (0.01)	0.01	0.57	1557
Sänka skatterna	0.37	0.37 (0.00)	0.37 (-0.00)	-0.00	0.99	2658
Ej privatbilism i innerstäderna	0.28	0.28 (-0.01)	0.29 (0.00)	0.00	0.86	1277
Legalisera cannabis	0.09	0.08 (-0.01)	0.09 (0.00)	0.00	0.78	1620
Rösta via internet	0.48	0.49 (0.01)	0.48 (-0.00)	-0.00	0.90	1405
Utträde ur EU	0.11	0.12 (0.01)	0.11 (-0.00)	-0.00	0.80	2730

Kommentar: De faktiska åsikterna motsvarar medelvärdet för det specifika förslaget och de olika kunskapsnivåerna visar medelvärdet vid respektive kunskapsnivå med skillnaden mellan de faktiska åsikterna och åsikterna för den aktuella kunskapsnivån inom parentes. I den femte kolumnen presenteras kunskapseffekterna; det vill säga skillnaden mellan de faktiska och de "fullt informerade" åsikterna. Alla resultat har avrundats till två decimaler och kan ses i termer av procentenheter. Även p-värdet (signifikansvärdet) och n-talet (antal personer) presenteras i tabellen.

8.3. Appendix 3: Kunskapseffekter på åsikter om politiska förslag (ordinalskalekodade)

I tabell A2 presenteras resultaten från varje enskilt förslag var för sig. Förslagen är kodade som ordinalskalor men precis som åsiktsdimensionerna är de normaliserade så att min-värdet

är 0 och max-värdet 1. För att få fram resultatet utförs en OLS-regression. Förslagen presenteras utefter storlek på kunskapseffekten mellan de faktiska och de ”fullt informerade” åsikterna.

Tabell A3: 55 politiska förslag kodade som ordinalskalor vid olika kunskapsnivåer

Politiska förslag	Faktiska åsikter (μ)	Kunskapsnivå 0	Kunskapsnivå 1	Kunskaps-effekter	P-värde	N
6-timmars arbetsdag	0.50	0.61 (0.11)	0.45 (-0.06)	-0.06	0.00	2879
Sänka 4-procentsspärren	0.27	0.38 (0.11)	0.21 (-0.06)	-0.06	0.00	1398
Mycket hårdare fängelsestraff	0.74	0.83 (0.09)	0.69 (-0.05)	-0.05	0.00	2833
Höja pensionsåldern	0.30	0.21 (-0.09)	0.35 (0.05)	0.05	0.00	2887
Förbjuda pornografi	0.54	0.64 (0.10)	0.49 (-0.05)	-0.05	0.00	1617
Öka arbetskraftsinvandringen	0.44	0.36 (-0.08)	0.49 (0.05)	0.05	0.00	1325
Öka frihandeln	0.67	0.56 (-0.10)	0.72 (0.05)	0.05	0.00	2730
Minska biståndet	0.39	0.49 (0.10)	0.34 (-0.05)	-0.05	0.00	2730
Samhälle som stärker HBTQ-rättigheter	0.69	0.60 (-0.10)	0.75 (0.05)	0.05	0.00	1530
Minska försvarsutgifterna	0.36	0.43 (0.07)	0.33 (-0.04)	-0.04	0.00	4270
Införa basinkomst	0.41	0.49 (0.07)	0.37 (-0.04)	-0.04	0.00	1567
Begränsa aborträtten	0.13	0.21 (0.07)	0.09 (-0.04)	-0.04	0.00	1530
Förbjuda tiggeri	0.63	0.71 (0.08)	0.59 (-0.04)	-0.04	0.00	2833
Rösträtt vid 16 år	0.19	0.26 (0.07)	0.15 (-0.04)	-0.04	0.00	1408
Utträde ur EU	0.26	0.34 (0.08)	0.22 (-0.04)	-0.04	0.00	2730
Mer socialistiskt samhälle	0.42	0.50 (0.08)	0.38 (-0.04)	-0.04	0.00	2658
Ej vinstutdelning i skattefinansierad verksamhet	0.68	0.73 (0.05)	0.64 (-0.03)	-0.03	0.01	2658

Införa könskvotering i stat och kommun	0.37	0.43 (0.05)	0.34 (-0.03)	-0.03	0.02	1596
Högre bensinskatt	0.27	0.21 (-0.06)	0.29 (0.03)	0.03	0.04	1277
Ta emot färre flyktingar	0.61	0.67 (0.06)	0.58 (-0.03)	-0.03	0.00	2730
Samhälle med mer traditionella svenska värden	0.56	0.62 (0.06)	0.53 (-0.03)	-0.03	0.00	2730
Mer jämlikt/solidariskt samhälle	0.73	0.68 (-0.05)	0.76 (0.03)	0.03	0.01	1530
Avveckla kärnkraften på lång sikt	0.55	0.50 (-0.00)	0.57 (0.02)	0.02	0.13	1277
Mer föräldraledighet till papporna	0.41	0.45 (0.05)	0.38 (-0.02)	-0.02	0.05	1530
Införa språktest	0.68	0.71 (0.03)	0.66 (-0.02)	-0.02	0.19	1622
Rösta via internet	0.58	0.63 (0.05)	0.56 (-0.02)	-0.02	0.12	1405
Gå med i NATO	0.45	0.48 (0.03)	0.43 (-0.02)	-0.02	0.10	2730
Mer miljöinriktat samhälle	0.61	0.58 (-0.03)	0.63 (0.02)	0.02	0.19	1277
Samhälle med stärkt familjeställning	0.63	0.66 (0.03)	0.61 (-0.02)	-0.02	0.14	1557
Mer mångkulturellt samhälle	0.54	0.50 (-0.04)	0.56 (0.02)	0.02	0.05	2730
Mer internationellt samhälle	0.72	0.68 (-0.05)	0.75 (0.02)	0.02	0.00	2727
Ej privatbilism i innerstäderna	0.43	0.48 (0.05)	0.41 (-0.02)	-0.02	0.08	1277
Minska de sociala bidragen	0.47	0.45 (-0.01)	0.48 (0.01)	0.01	0.43	2658
Sänka skatterna	0.47	0.45 (-0.01)	0.48 (0.01)	0.01	0.43	2658
Sälja statliga företag till privata köpare	0.28	0.29 (0.01)	0.27 (-0.01)	-0.01	0.63	1609
Minska inkomstskillnaderna	0.69	0.67 (-0.02)	0.70 (0.01)	0.01	0.23	2658

Minska det statliga inflytandet över det privata näringslivet	0.46	0.45 (-0.02)	0.47 (0.01)	0.01	0.44	1598
Minska offentlig sektor	0.36	0.38 (0.02)	0.35 (-0.01)	-0.01	0.24	2658
Mer stöd till glesbygden	0.74	0.72 (-0.02)	0.75 (0.01)	0.01	0.17	2885
Införa tidigare betyg	0.45	0.46 (0.02)	0.44 (-0.01)	-0.01	0.51	1567
Införa republik	0.29	0.27 (-0.02)	0.30 (0.01)	0.01	0.46	1581
Öka inslaget av personval	0.46	0.47 (0.01)	0.45 (-0.01)	-0.01	0.52	1402
Lånefinansiera till höghastighetståg	0.39	0.38 (-0.02)	0.40 (0.01)	0.01	0.51	1277
Sänka pensionärsskatten	0.87	0.86 (-0.01)	0.87 (0.01)	0.01	0.47	1322
Samhälle med mer marknadsekonomi	0.52	0.51 (-0.02)	0.53 (0.01)	0.01	0.35	2658
Mer privat sjukvård	0.37	0.37 (-0.00)	0.37 (0.00)	0.00	0.95	2658
Höja taket i a-kassan	0.51	0.52 (0.00)	0.51 (-0.00)	-0.00	0.80	2658
Avskaffa RUT	0.34	0.34 (0.01)	0.33 (-0.00)	-0.00	0.74	2658
Högre flygskatt	0.50	0.50 (-0.00)	0.50 (0.00)	0.00	0.95	1277
Legalisera cannabis	0.20	0.21 (0.01)	0.20 (-0.00)	-0.00	0.81	1620
Införa euro	0.27	0.27 (-0.00)	0.28 (0.00)	0.00	0.79	2730
Samhälle med mer kristna värden	0.31	0.31 (0.00)	0.31 (-0.00)	-0.00	0.96	2865
Samhälle med mer kvinnomakt	0.58	0.58 (-0.01)	0.59 (0.00)	0.00	0.71	1530
Samhälle med mer ideella organisationer	0.57	0.56 (-0.01)	0.57 (0.00)	0.00	0.64	1562
Samhälle med mer lag och ordning	0.74	0.75 (0.00)	0.74 (-0.00)	-0.00	0.88	2833

Kommentar: De faktiska åsikterna motsvarar medelvärdet för det specifika förslaget och de olika kunskapsnivåerna visar medelvärdet vid respektive kunskapsnivå med skillnaden mellan de faktiska åsikterna och åsikterna för den aktuella kunskapsnivån inom parentes. I den femte kolumnen presenteras kunskapseffekterna; det vill säga skillnaden mellan de faktiska och de "fullt informerade" åsikterna. Alla resultat har avrundats till två decimaler och kan ses i termer av procentenheter. Även p-värdet (signifikansvärdet) och n-talet (antal personer) presenteras i tabellen.

8.4. Appendix 4: Robusthetstest: Ideologi, geografisk hemvist och inkomst inkluderat i modellen

I tabell A4 presenteras ett robusthetstest där variabeln ideologi (0–10) inkluderas i originalmodellen som en interaktions- och kontrollvariabel. Den utökade modellen testas på alla åsiktsdimensioner och alla politiska förslag (kodade som dikotomier). De enskilda förslagen presenteras utefter storlek på kunskapseffekten mellan de faktiska och de ”fullt informerade” åsikterna.

Tabell A4: 5 åsiktsdimensioner och 55 politiska förslag kodade som dikotomier vid olika kunskapsnivåer (ideologi inkluderat)

Åsiktsdimensioner	Faktiska åsikter (μ)	Kunskapsnivå 0	Kunskapsnivå 1	Kunskaps-effekter	P-värde	N
Vänster – Höger	0.46	0.45 (-0.01)	0.46 (0.00)	0.00	0.51	2561
Globalisering – Xenofobi	0.48	0.55 (0.07)	0.44 (-0.03)	-0.03	0.00	2624
Mjuk – Hård Kriminalpolitik	0.70	0.76 (0.06)	0.67 (-0.03)	-0.03	0.00	2713
Positiva – Negativa Miljöattityder	0.46	0.45 (-0.01)	0.47 (0.01)	0.01	0.43	1242
Positiva – Negativa Jämställdhetsattityder	0.66	0.61 (-0.04)	0.68 (0.02)	0.02	0.00	1456
Politiska förslag						
Öka frihandeln	0.57	0.33 (-0.25)	0.70 (0.12)	0.12	0.00	2624
Öka arbetskraftsinvandringen	0.23	0.11 (-0.12)	0.32 (0.10)	0.10	0.00	1279
Samhälle som stärker HBTQ-rättigheter	0.69	0.46 (-0.23)	0.79 (0.10)	0.10	0.00	1456
Mer internationellt samhälle	0.53	0.35 (-0.18)	0.63 (0.09)	0.09	0.00	2624
Avveckla kärnkraften på lång sikt	0.45	0.30 (-0.15)	0.53 (0.08)	0.08	0.00	1242
Mer mångkulturellt samhälle	0.49	0.35 (-0.14)	0.57 (0.08)	0.08	0.00	2624

Minska inkomstskillnaderna	0.67	0.52 (-0.15)	0.74 (0.07)	0.07	0.00	2561
Lånefinansiera till höghastighetståg	0.20	0.11 (-0.10)	0.27 (0.07)	0.07	0.00	1242
Mer miljöinriktat samhälle	0.62	0.47 (-0.16)	0.70 (0.07)	0.07	0.00	1242
Höja pensionsåldern	0.13	0.06 (-0.07)	0.19 (0.06)	0.06	0.00	2757
Förbjuda pornografi	0.39	0.51 (0.12)	0.33 (-0.06)	-0.06	0.01	1514
Förbjuda tiggeri	0.57	0.68 (0.11)	0.51 (-0.06)	-0.06	0.00	2713
Samhälle med mer marknadsekonomi	0.42	0.31 (-0.12)	0.49 (0.06)	0.06	0.00	2561
Mer jämlikt/solidariskt samhälle	0.82	0.63 (-0.19)	0.88 (0.06)	0.06	0.00	1456
Sänka skatterna	0.32	0.40 (0.08)	0.29 (-0.04)	-0.04	0.03	2561
Mycket hårdare fängelsestraff	0.74	0.80 (0.07)	0.70 (-0.04)	-0.04	0.02	2713
6-timmars arbetsdag	0.37	0.46 (0.09)	0.34 (-0.04)	-0.04	0.01	2756
Införa republik	0.14	0.08 (-0.06)	0.18 (0.04)	0.04	0.04	1485
Ta emot färre flyktingar	0.52	0.58 (0.07)	0.48 (-0.04)	-0.04	0.06	2624
Minska biståndet	0.17	0.27 (0.09)	0.14 (-0.04)	-0.04	0.00	2624
Samhälle med mer kvinnomakt	0.46	0.39 (-0.07)	0.50 (0.04)	0.04	0.11	1456
Samhälle med mer ideella organisationer	0.45	0.38 (-0.07)	0.50 (0.04)	0.04	0.08	1480
Mer stöd till glesbygden	0.75	0.67 (-0.08)	0.79 (0.04)	0.04	0.00	2758
Införa könskvotering i stat och kommun	0.17	0.24 (0.06)	0.15 (-0.03)	-0.03	0.08	1500
Högre flygskatt	0.40	0.35 (-0.05)	0.42 (0.03)	0.03	0.32	1242
Införa språktest	0.68	0.72 (0.04)	0.65 (-0.03)	-0.03	0.30	1517
Samhälle med mer kristna värden	0.17	0.12 (-0.05)	0.20 (0.03)	0.03	0.05	2743
Samhälle med mer lag och ordning	0.84	0.75 (-0.09)	0.87 (0.03)	0.03	0.00	2713
Minska det statliga inflytandet över det privata näringslivet	0.22	0.18 (-0.04)	0.25 (0.03)	0.03	0.23	1498
Sälja statliga företag till privata köpare	0.05	0.11 (0.06)	0.04 (-0.02)	-0.02	0.01	1510
Införa basinkomst	0.22	0.26 (0.05)	0.20 (-0.02)	-0.02	0.21	1484

Legalisera cannabis	0.08	0.06 (-0.02)	0.10 (0.02)	0.02	0.27	1515
Öka inslaget av personval	0.18	0.14 (-0.04)	0.20 (0.02)	0.02	0.24	1348
Införa euro	0.12	0.09 (-0.03)	0.14 (0.02)	0.02	0.16	2624
Sänka pensionärsskatten	0.90	0.85 (-0.05)	0.93 (0.02)	0.02	0.06	1275
Minska försvarsutgifterna	0.15	0.20 (0.05)	0.13 (-0.02)	-0.02	0.01	4091
Ej vinstutdelning i skattefinansierad verksamhet	0.67	0.64 (-0.03)	0.68 (0.01)	0.01	0.42	2561
Höja taket i a-kassan	0.30	0.29 (-0.01)	0.30 (0.01)	0.01	0.70	2561
Ej privatbilism i innerstäderna	0.27	0.29 (0.01)	0.27 (-0.01)	-0.01	0.76	1242
Begränsa aborträtten	0.05	0.07 (0.02)	0.04 (-0.01)	-0.01	0.41	1456
Rösträtt vid 16 år	0.07	0.09 (0.02)	0.06 (-0.01)	-0.01	0.39	1353
Mer socialistiskt samhälle	0.25	0.24 (-0.01)	0.26 (0.01)	0.01	0.72	2561
Samhälle med mer traditionella svenska värden	0.51	0.53 (0.02)	0.50 (-0.01)	-0.01	0.58	2624
Samhälle med stärkt familjeställning	0.60	0.58 (-0.02)	0.61 (0.01)	0.01	0.61	1474
Minska offentlig sektor	0.15	0.14 (-0.01)	0.16 (0.01)	0.01	0.65	2561
Mer privat sjukvård	0.16	0.17 (0.01)	0.16 (-0.00)	-0.00	0.84	2561
Avskaffa RUT	0.14	0.14 (-0.00)	0.14 (0.00)	0.00	0.98	2561
Mer föräldraledighet till papporna	0.18	0.19 (0.01)	0.18 (-0.00)	-0.00	0.83	1456
Högre bensinskatt	0.10	0.10 (0.01)	0.09 (-0.00)	-0.00	0.85	1242
Minska de sociala bidragen	0.30	0.30 (-0.00)	0.30 (0.00)	0.00	0.93	2561
Införa tidigare betyg	0.30	0.27 (-0.02)	0.31 (0.00)	0.00	0.56	1482
Rösta via internet	0.48	0.48 (0.00)	0.48 (-0.00)	0.00	0.95	1350
Gå med i NATO	0.25	0.24 (-0.00)	0.25 (0.00)	0.00	0.95	2624
Utträde ur EU	0.11	0.11 (0.00)	0.11 (-0.00)	-0.00	0.97	2624
Sänka 4-procentsspärren	0.09	0.09 (-0.00)	0.09 (0.00)	0.00	0.92	1346

Kommentar: De faktiska åsikterna motsvarar medelvärdet för det specifika förslaget och de olika kunskapsnivåerna visar medelvärdet vid respektive kunskapsnivå med skillnaden mellan de faktiska

åsikterna och åsikterna för den aktuella kunskapsnivån inom parentes. I den femte kolumnen presenteras kunskapseffekterna; det vill säga skillnaden mellan de faktiska och de "fullt informerade" åsikterna. Alla resultat har avrundats till två decimaler och kan ses i termer av procentenheter. Även p-värdet (signifikansvärdet) och n-talet (antal personer) presenteras i tabellen.

I tabell A5 presenteras ett robusthetstest där variabeln geografisk hemvist (dikotomi) och inkomst (intervallskala) inkluderas i originalmodellen som interaktions- och kontrollvariabler. Den utökade modellen testas endast på åsiktsdimensionerna.

Tabell A5: Fem åsiktsdimensioner vid olika kunskapsnivåer (geografisk hemvist och inkomst inkluderat)

Åsiktsdimensioner	Faktiska åsikter (μ)	Kunskapsnivå 0	Kunskapsnivå 1	Kunskaps-effekter	P-värde	N
Vänster – Höger	0.46	0.45 (-0.00)	0.46 (0.00)	0.00	0.85	2572
Globalisering – Xenofobi	0.48	0.54 (0.06)	0.45 (-0.03)	-0.03	0.00	2636
Mjuk – Hård Kriminalpolitik	0.70	0.77 (0.07)	0.67 (-0.03)	-0.03	0.00	2726
Positiva – Negativa Miljöattityder	0.46	0.43 (-0.02)	0.47 (0.01)	0.01	0.19	1240
Positiva – Negativa Jämställdhetsattityder	0.66	0.62 (-0.03)	0.68 (0.02)	0.02	0.01	1465

Kommentar: De faktiska åsikterna motsvarar medelvärdet för det specifika förslaget och de olika kunskapsnivåerna visar medelvärdet vid respektive kunskapsnivå med skillnaden mellan de faktiska åsikterna och åsikterna för den aktuella kunskapsnivån inom parentes. I den femte kolumnen presenteras kunskapseffekterna; det vill säga skillnaden mellan de faktiska och de "fullt informerade" åsikterna. Alla resultat har avrundats till två decimaler och kan ses i termer av procentenheter. Även p-värdet (signifikansvärdet) och n-talet (antal personer) presenteras i tabellen.